

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี (Journal of Liberal Arts RMUTT)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2563 ISSN 2586-8543 E-ISSN 2730-2105

กำหนดออกเผยแพร่

วารสารตีพิมพ์เผยแพร่ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

มกราคม – มิถุนายน, กรกฎาคม – ธันวาคม

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

39 หมู่ 1 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองหก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

เบอร์โทรศัพท์ 0 2549 4965

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการ และสังคม รวมทั้งเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความรู้ มุมมองทางวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ประยุกต์ การท่องเที่ยวและการจัดการโรงแรม อุตสาหกรรมการบริการ พลศึกษาและนันทนาการ และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ผิวสอาด

อธิการบดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร สิงห์เสนี

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รสสุคนธ์ สงคง

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรรฐมาศ พลธิษฐ์ภคกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ดิงส์ลูชลี

ศาสตราจารย์ ดร.บาหยัน อิมสำราญ

ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสมน พงศ์ภิญโญ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ทองดีเลิศ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิมาน กฤตพลวิมาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ คลื่นสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา สีนธรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนงค์ รักษ์วงศ์

ดร.พิมพ์กา ทองรัมย์

ดร.พิมพ์อร แก้วแดง

ดร.วิสุทธิ สีนวล

ดร.อริศรา ศิริมณีรัตน์

อาจารย์ปาริฉัตร พยุงศรี

อาจารย์ซออส อักษรกิตติ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัฏ ธรรมรักขิตกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ คลื่นสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา สีนธรัตน์

ฝ่ายประสานงาน

นางประทีน เผือกสีสุก

นางมาริดา ชินโย

นางสาวนุชนาฏ คันธมาศ

นายปิยงกูร คำแก้ว

ฝ่ายตรวจรูปแบบและการพิมพ์

อาจารย์ปาริฉัตร พยุงศรี

นางสาววรรณยา เฉลยปราชญ์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความประจำปี

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัย ทองดีเลิศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นภัส ภูมิภิตติพิชญ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวัตรี ณ ถลาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณิภัทร ไทรเมฆ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา สินธุรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพรัตน์ พิเภา

ดร.ศิริรักษ์ สิงหเสม

ดร.สมรักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์

ดร.ภูมิ ศรีสุข

ดร.ชัยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง

ดร.วิภาพร ตัณฑสวัสดิ์

ดร.วิสุทธิ สีนวล

ดร.พิมพ์ิกา ทองรัมย์

ดร.พิมอร แก้วแดง

ดร.สุลกัญญา บุญโยธิน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สารจากคณบดี

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยมีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาทั่วไปที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้แก่คณะวิชาชีพอย่างทั่วถึง และมุ่งหวังที่จะผลิตทรัพยากรบุคคลให้เป็นบัณฑิตนักปฏิบัติทางด้านการท่องเที่ยว การโรงแรม และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบ สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ การจัดทำวารสาร “ศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี” ฉบับนี้เป็นฉบับแรกของคณะศิลปศาสตร์ และที่เป็นพันธกิจหนึ่งของคณาจารย์ในคณะที่ทำการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดความรู้ที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อสังคม การจัดทำวารสารวิชาการจึงเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการสู่ภายนอก รวมถึงเป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการวิจัยระหว่างนักวิจัยทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ด้วยรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการตรวจสอบอย่างมีคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง บทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นสิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาเครือข่ายได้เป็นอย่างดี

คณะศิลปศาสตร์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลามาพิจารณาบทความ และแนะนำความรู้ที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณกองบรรณาธิการทุกท่านซึ่งทำหน้าที่พัฒนางานวิชาการ ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกในการเผยแพร่ผลงานวิจัยออกสู่ภายนอก หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสาร “ศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี” ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน และขอเชิญชวนนิสิต นักศึกษา นักวิจัย และอาจารย์จากทุกสถาบันร่วมส่งผลงานตีพิมพ์ เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร สิงห์เสนี)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี ฉบับนี้เป็นฉบับปฐมฤกษ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 การจัดทำวารสารนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการระหว่างอาจารย์ นักวิจัย และนักวิชาการทั้งภายนอกและภายในคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในด้านการเรียนการสอน ภาษาศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยว การโรงแรม มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และพลศึกษาและนันทนาการ ภายใต้ขั้นตอนและกระบวนการจัดทำวารสารวิชาการตามมาตรฐานการกำหนดคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) และได้รับเกียรติจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนการตีพิมพ์

เนื้อหาของบทความวิจัยมีจำนวน 8 เรื่องได้แก่ 1) ทักษะคิดและพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนบ้านในลุ่ม อำเภอย่านซื่อ จังหวัดตรัง 2) ตัวแบบการวัดการจัดการศึกษาต่อนโยบายประชารัฐ กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 3) ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 4) การพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ในครัวเรือน และการฝึกอบรมผู้แทนครัวเรือน 5) ความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ 6) แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำบ้านดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี 7) ทักษะคิดของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 8) ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และบทปริทัศน์หนังสือเรื่องด้านมืดของผู้ตามหาแสงสว่าง

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในวงการวิชาการแก่อาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ส่งบทความที่มีคุณค่ามาเผยแพร่ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี มา ณ โอกาสนี้ พบกันใหม่ฉบับหน้า

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรธูมาศ พลษ์ธัญกุล)

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนบ้านในกลุ่ม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง <i>เจษฎา อุดมพิทยาสรรพ์</i>	1
ตัวแบบการวัดการจัดการศึกษาต่อนโยบายประชารัฐ กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ <i>สุพิศ บุญลาภ สนิทเดช จินตนา</i>	8
ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ <i>กนกวรรณ จันท</i>	16
การพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือนและการฝึกอบรมผู้แทนครัวเรือน <i>ศิราวุฒิ ยศทนนท์</i>	27
ความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ <i>เกศราภรณ์ เขียวรอด จเร สิงห์ไกรวินท์</i>	36
แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี <i>สมชาย ผาธรรม ปรีดาพร อุดพั่ว ศศิธร จ๊ะสุนา พรธิชา เหมือนประเสริฐ จิราพร สมใจเพ็ง</i>	44
ทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ <i>ชาญณรงค์ ผาดจันทิก</i>	53
ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี <i>กรรณิการ์ สงวนดี</i>	60
บทปริทัศน์หนังสือ ด้านมิติของผู้ตามหาแสงสว่าง <i>ปาริฉัตร พยุ่งศรี</i>	70

ทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชน

บ้านในลุ่ม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

เจษฎา อุดมพิทยาสรรพ์¹

Use of Herbs for Medical Purposes: Attitudes and Behaviors of Local People in Ban Nai Lum, Kantang District, Trang Province

Jadsada Udompitayason¹

Received 31/01/2020

Revised 23/02/2020

Accepted 10/03/2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติในการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนบ้านในลุ่ม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชน บ้านในลุ่ม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างคือประชาชน ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 113 คน

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.5 อายุเฉลี่ย 55.7 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 78.8 อาชีพส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 88.5 รายได้เฉลี่ยคิดเป็น 6,123.30 บาท กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรคในภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การใช้สมุนไพร พฤติกรรม ทัศนคติ

Abstract

The objective of this research was to explore the attitudes and the behaviors of the local people in Ban Nai Lum, Kantang District, Trang Province, towards the use of medicinal herbs. The samples were 113 people in Yan Sue Sub-district, Kantang District, Trang Province. The descriptive statistics were applied for data analysis: frequency distribution, percentages, mean scores, and standard deviation.

The result showed that the majority of the participants were female (65.5%), the average age was 55.7 years old, and the educational background mainly at the primary level (78.8%). The majority of them worked as general contractors (88.5%) with an average income of 6,123.30 baht per month. Overall the respondents attitude towards the use of herbs for treating diseases was low. Moreover, the behavior of using herbs was at a medium level.

Keywords: the use of herbs, behavior, attitude

¹ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง

Sirindhorn College of Public Health, Trang Province

e-mail: jade_zal@hotmail.com

บทนำ

การส่งเสริมการใช้อยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพของประชาชนทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการรักษาพยาบาลที่หลากหลายมากขึ้น และเป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้แก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย ลดอัตราการใช้จ่ายแผนปัจจุบันและผลข้างเคียงหลังจากที่ได้รับยาแผนปัจจุบันได้ การกำหนดนโยบายส่งเสริมการใช้อยาจากสมุนไพร และนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีมาเป็นระยะเวลานานแล้ว แต่การเพิ่มมูลค่า/ปริมาณการใช้อยาจากสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่กระทรวงสาธารณสุขได้ตั้งไว้ ฉะนั้น เพื่อให้นโยบายดังกล่าวสามารถบรรลุเป้าหมายจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการใช้อยาจากสมุนไพร ตลอดจนปัจจัยที่มีต่อนโยบายส่งเสริมการใช้อยาจากสมุนไพร เพื่อให้ทราบปัจจัยแท้จริงที่ส่งผลต่อการใช้อยาจากสมุนไพรในโรงพยาบาล รวมถึงแนวทางในการสนับสนุนการใช้อยาจากสมุนไพรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป (กระทรวงสาธารณสุข, 2542) จากนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่ได้มีการส่งเสริมให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พัฒนาศักยภาพสมุนไพรหรือยาไทย โดยให้เพิ่มรายการยาสมุนไพรเข้าในบัญชียาหลักแห่งชาติ ใช้ในสถานพยาบาลภาครัฐทั่วประเทศ จาก 71 เป็น 87 รายการ รวมทั้งพัฒนาสมุนไพร อาทิ บัวบก กระชายดำ มะขามป้อม ให้เป็นสมุนไพรยอดนิยม มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล สร้างจุดแข็งสินค้าและบริการแพทย์แผนไทย โดยเฉพาะตลาดสมุนไพร เครื่องสำอาง อาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพของไทยให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น (กรมการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2559)

ชุมชนบ้านในลุ่ม ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นตำบลหนึ่งที่มีความเป็นมาอันยาวนาน โดยมีทั้งชาวไทยและชาวจีนได้อพยพจากที่อื่นมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านในลุ่ม บริเวณริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำตรัง เป็นแนวยาวหลายกิโลเมตรตามสภาพภูมิประเทศ ทำให้พื้นที่ริมฝั่งของชุมชนอุดมสมบูรณ์ไปด้วยต้นจาก พืชจำพวกปาล์มที่เก่าแก่ มีพืชสมุนไพรที่อุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้าน ทำดับจาก พุนลอยใช้จับสัตว์น้ำ และนำมาประกอบอาหารนำน้ำเลี้ยงมาทำเป็นน้ำตาลจาก และนำทั้งใบ หรือก้านใบ มาจักสานเป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งในชุมชนบ้านในลุ่มมีพืชสมุนไพรที่มีความหลากหลาย จากข้อมูลวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชน ในเขต 11 กระทรวงสาธารณสุข โดยเก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคทั้ง 5 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การใช้อยาสมุนไพรเบื้องต้นในการดูแลสุขภาพตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างมีการใช้ในระดับมากคือกลุ่มโรคผิวหนังที่เคยใช้ว่านหางจระเข้รักษาแผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก ($\bar{X}=3.65$, $SD= 1.17$) จากผลการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะคือ ควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนใช้สมุนไพรรักษาโรคเพิ่มขึ้น โดยสนับสนุนให้มีการใช้สมุนไพรรักษาโรคเป็นทางเลือกหนึ่งในการดูแลสุขภาพสำหรับประชาชน

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ทศนคติและพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคชุมชนบ้านในลุ่ม จังหวัดตรังเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สมุนไพรในดูแลสุขภาพและรักษาอาการเจ็บป่วย ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติในการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนบ้านในลุ่ม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนบ้านในลุ่ม อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง จำนวน 70,455 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง ระหว่างเดือนตุลาคม 2560 ถึงเดือนพฤษภาคม 2561 เป็นบุคคลที่สามารถอ่านออกเขียนได้และยินดีเข้าร่วมโครงการ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 113 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยสุ่มแบบเจาะจงเฉพาะผู้ที่สมัครใช้เข้าร่วมโครงการการใช้สมุนไพร จำนวน 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ให้มีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดของการวิจัย มี 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ การศึกษา อายุและรายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้ยาสมุนไพร ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 10 ข้อ

โดยมีข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก (Positive Statement) มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 1, 2, 3 และ 4

ข้อความเชิงลบ (Negative Statement) มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ 5, 6, 7, 8, 9 และ 10

แต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้สมุนไพร

พฤติกรรมการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน ลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 10 ข้อ โดยมีข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ได้แก่

ข้อความเชิงบวก (Positive Statement) มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ 1, 2, 3, 5, 7, 9 และ 10

ข้อความเชิงลบ (Negative Statement) มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ 4, 6, 8

แต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย เกณฑ์การให้คะแนน ของตอนที่ 2-3 มีรายละเอียดดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่แน่ใจ	2	2
ไม่เห็นด้วย	1	3

เกณฑ์การแปลผลระดับทัศนคติต่อการใช้ยาสมุนไพร และการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้แบ่งการแปลผลออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งระดับคะแนนของเบสท์ (Best, 1977) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง ทัศนคติต่อการใช้ยาสมุนไพร และการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง ทัศนคติต่อการใช้ยาสมุนไพร และการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง ทักษะคิดต่อการใช้ยาสมุนไพร และการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับสูง

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ศึกษานำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน โดยเป็นเภสัชกรเชี่ยวชาญด้านสมุนไพร 1 ท่าน เป็นพยาบาลวิชาชีพเชี่ยวชาญด้านการใช้ยาสมุนไพร 1 คน และอาจารย์แพทย์แผนไทยที่สอนในรายวิชาเภสัชกรรมไทย 1 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา การใช้ภาษา และความสอดคล้องระหว่างคำนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อความที่สร้างขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ได้เท่ากับ 0.85 ซึ่งมากกว่า 0.50

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในประชาชนหมู่ที่ 2 ตำบลย่านซื่อ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อดูความเชื่อมั่นและความบกพร่องของแบบสอบถามและนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้เท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.70

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบให้คะแนน และลงรหัส (Code) แล้วนำมาประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ทักษะคิดต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรค 5 กลุ่มโรค และพฤติกรรมการใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณลักษณะประชากร

ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.5 อายุเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละไป 55.7 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 78.8 อาชีพส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 88.5 รายได้เฉลี่ยคิดเป็น 6,123.30 บาท

ผลการวิเคราะห์ทักษะคิดต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรค

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะคิดต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรคในภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ (1.53 ± 0.51) เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่จำเป็นต้องระมัดระวังในการใช้สมุนไพรรักษาโรคเพราะมีผลข้างเคียงน้อย (2.65 ± 0.69) รองลงมา คือ สมุนไพรเป็นยาโบราณไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในปัจุบัน (2.63 ± 0.68) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับไม่ดี คือ รู้สึกสบายใจผ่อนคลายเมื่อเลือกรักษาโรคด้วยสมุนไพร (1.11 ± 0.32) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนบ้านในกลุ่มอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง (n = 113)

ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพร	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. รับประทานพืชสมุนไพรเป็นประจำช่วยให้มีสุขภาพดี	1.12	0.35	ต่ำ
2. เชื่อมั่นว่าการรักษาด้วยสมุนไพรทำให้หายจากโรคที่เป็นอยู่	1.20	0.42	ต่ำ
3. สมุนไพรเหมาะในการนำมารักษาโรคเมื่อเจ็บป่วย	1.18	0.41	ต่ำ
4. รู้สึกสบายใจผ่อนคลายเมื่อเลือกรักษาโรคด้วยสมุนไพร	1.11	0.32	ต่ำ
5. สมุนไพรเป็นยาโบราณไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในปัจจุบัน	2.63	0.68	สูง
6. ไม่จำเป็นต้องระมัดระวังในการใช้สมุนไพรรักษาโรคเพราะมีผลข้างเคียงน้อย	2.65	0.69	สูง
7. การใช้ยาสมุนไพรได้ผลช้าการรักษาแบบอื่นเมื่อมีอาการเจ็บป่วย	1.34	0.53	ต่ำ
8. ไม่สบายใจเลือกใช้สมุนไพรรักษาเป็นอันดับแรก	1.47	0.75	ต่ำ
9. การใช้สมุนไพรมีความยุ่งยากตั้งแต่ขั้นตอนการหาการปรุงและการเก็บรักษา	1.30	0.51	ต่ำ
10. ยาสมุนไพรมีข้อเสียคือ สรรพคุณในการรักษาไม่ชัดเจนประชาชนส่วนใหญ่จึงไม่นิยมใช้	1.31	0.50	ต่ำ
ภาพรวม	1.53	0.51	ต่ำ

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สมุนไพร

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สมุนไพร ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (2.46 ± 0.38) เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับสูง คือ ท่านดื่มน้ำมะนาวผสมเกลือ เพื่อลดอาการไอ ขับเสมหะ ช่วยทำให้ลำคอชุ่มชื้น (2.93 ± 0.72) รองลงมา คือ ท่านใช้ขมิ้นจากवानหางจระเข้สดทา เพื่อรักษาอาการผิวหนังแดง แสบร้อน ถลอก เนื่องจากแผลไปไหม้ (2.86 ± 0.86) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง คือ ท่านใช้ขมิ้นชันทาเพื่อรักษาอาการแมลงสัตว์กัดต่อย (1.70 ± 0.66) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนบ้านในกลุ่มอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง (n = 113)

พฤติกรรมการใช้สมุนไพร	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ท่านรับประทานกระเทียมสด รักษาอาการจุกเสียด แน่นเนื่องจากอาหารไม่ย่อย	1.92	0.77	ปานกลาง
2. ท่านรับประทานกล้วยน้ำหว้าดิบ รักษาอาการอาหารไม่ย่อยเนื่องจากกินอาหารไม่ตรงเวลา	2.55	1.10	สูง
3. ท่านใช้ขิง ทูบให้แตก ต้มเอาน้ำดื่ม เพื่อรักษาอาการ คลื่นไส้ อาเจียน			
4. ท่านดื่มน้ำมะนาวผสมเกลือ เพื่อลดอาการไอ ขับเสมหะ ช่วยทำให้ลำคอชุ่มชื้น	2.93	0.72	สูง
5. ท่านรับประทานฟ้าทะลายโจร แทนยาแก้อักเสบเพื่อรักษาอาการเจ็บคอเป็นหวัด	2.19	0.89	สูง
6. ท่านใช้ขมิ้นจากवानหางจระเข้สดทา เพื่อรักษาอาการผิวหนังแดง แสบร้อน ถลอก เนื่องจากแผลไปไหม้	2.86	0.86	สูง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้สมุนไพร	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
7. ท่านใช้หมั่นขันทาเพื่อรักษาอาการแมลงสัตว์กัดต่อย	1.70	0.66	ปานกลาง
8. ท่านตำใบน้อยหน่าผสมกับน้ำมันมะพร้าวขี้ตัวผม เพื่อรักษาโรคเหา	1.99	0.80	ปานกลาง
9. ท่านรับประทานมะขามเปียก รสเปรี้ยวจิ้มเกลือ รักษาอาการท้องผูก	2.42	0.98	สูง
10. ท่านรับประทานผลมะระขึ้นก่อน ต้มให้สุกร่วมกับน้ำพริก เพื่อรักษาอาการเบื่ออาหาร	2.40	0.90	สูง
11. ท่านรับประทานใบฝรั่งสดกับน้ำดื่ม เพื่อรักษาอาการท้องเสีย	2.34	0.89	สูง
12. ท่านใช้พืชสมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเอง เนื่องจากมีความปลอดภัยมากกว่าใช้ยาแผนปัจจุบัน	2.48	0.77	สูง
13. ท่านใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพตนเอง เนื่องจากให้ผลการรักษาได้ดีเมื่อเทียบกับการรักษาด้วยการแพทย์แผนปัจจุบัน	2.42	0.72	สูง
14. ท่านใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพตนเอง เนื่องจากหาง่ายในท้องถิ่น	2.46	0.80	สูง
15. ท่านใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพตนเอง เนื่องจากมีราคาถูก	2.66	0.87	สูง
16. ท่านได้แนะนำถึงสรรพคุณของพืชสมุนไพรพื้นบ้านที่ท่านรู้จักและเคยใช้ให้กับบุคคลที่รู้จักเสมอ	2.67	0.87	สูง
17. เมื่อท่านได้พืชสมุนไพรพื้นบ้านมาแล้ว ท่านมักจะแบ่งปันให้กับคนในครอบครัวหรือเพื่อนเสมอ	2.72	0.84	สูง
18. เมื่อท่านเกิดอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ๆ ท่านจะนึกถึงพืชสมุนไพรพื้นบ้านที่มีอยู่ตามบ้านหรือหาซื้อได้ง่าย เพื่อมาใช้รักษาหรือดูแลสุขภาพ	2.69	0.77	สูง
19. เมื่อมีสื่อโฆษณาเกี่ยวกับพืชสมุนไพรพื้นบ้าน ท่านมักจะสนใจและติดตามอยู่เสมอ	2.66	0.91	สูง
20. เมื่อท่านพบเจอพืชสมุนไพรพื้นบ้านที่ไม่มีปลูกอยู่ภายในบ้าน ท่านจะซื้อมาปลูก เพื่อมาใช้รักษาหรือดูแลสุขภาพ	2.36	0.98	สูง
ภาพรวมพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรค	2.46	0.37	สูง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติในการใช้สมุนไพรอยู่ในระดับต่ำ และพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรอยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งทัศนคติดังกล่าวจะส่งผลดีต่อผู้ใช้ผลิตภัณฑ์หากได้รับอันตรายจากการใช้ผลิตภัณฑ์ ตามสิทธิของผู้บริโภค ความเชื่อมั่นต่อความปลอดภัยในการใช้สมุนไพรของประชาชนนั้น อาจเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์การใช้สมุนไพรมาอย่างยาวนาน โดยเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ใช้สืบทอดและถ่ายทอดความรู้จากรุ่นมาสู่รุ่น และหาได้ง่ายตามท้องถิ่น ซึ่งสมุนไพรบางชนิดมีการปลูกเพื่อใช้เองรวมถึงมีการแจกจ่ายให้แก่เพื่อนบ้าน อีกด้วย จึงทำให้ประชาชนมีความเชื่อว่าสมุนไพรทุกชนิด มีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย ไม่มีอันตราย และมีความปลอดภัยมากกว่าการใช้สารสังเคราะห์

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรโดยเห็นด้วยกับข้อความว่า ไม่จำเป็นต้องระมัดระวังในการใช้สมุนไพรรักษาโรคเพราะมีผลข้างเคียงน้อย และสมุนไพรเป็นยาโบราณไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกาญจน์ วิชาศิลป์ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “การรับรู้ถึงสมุนไพรรักษาโรคของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย” พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญด้านข้อดีในการรักษาผู้บริโภคมองว่าการรักษาโรคโดยไม่ต้องฉีดยา มีความปลอดภัย และไม่มีสารเคมีตกค้างและสะสมอยู่ในร่างกาย ส่วนข้อดีของการใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ผู้บริโภคมองว่าต้องใช้เวลาในการรักษานาน รูปแบบของยาไม่ทันสมัย และรักษาได้แต่โรคที่ไม่ร้ายแรง และงานวิจัยของสันธิตาพร กลิ่นทอง (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “พฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี” พบว่า ทัศนคติต่อการใช้สมุนไพรรักษาโรค การใช้สมุนไพรในชีวิตประจำวัน แหล่งสมุนไพรที่นำมาใช้ได้สะดวกและการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$)

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลาย โดยนำผลวิจัยมาเป็นแนวทางในวางแผนและดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ด้านสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สมุนไพรแก่ประชาชนต่อไป
2. ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจส่งต่อกับพฤติกรรม การใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น ปัจจัยส่วนบุคคลการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ สิทธิการรักษาพยาบาล เป็นต้น

รายการอ้างอิง

กนกกาญจน์ วิชาศิลป์. (2559). การรับรู้ถึงสมุนไพรรักษาโรคของผู้บริโภคในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย.

แก่นเกษตร, 44 (ฉบับพิเศษ 1), 565–570.

กรมการพัฒนาแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2559). *แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559)*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.

กระทรวงสาธารณสุข. (2542). *การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2540-2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.

สันธิตาพร กลิ่นทอง. (2559). *พฤติกรรมการใช้สมุนไพรรักษาโรคของประชาชนในจังหวัดเพชรบุรี*. สืบค้น 12 มีนาคม 2562,

จาก http://research.pbru.ac.th/PBRUResearch2017/registration/files/17099002698XXXX8_20170501_192608.pdf

ตัวแบบการวัดการจัดการศึกษาต่อนโยบายประชารัฐ

กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

สุพิศ บุญลาภ^{1*} สนิทเดช จินตนา²

Education Management Model to Civil State Policy in Case of Public Higher Education Institution

Supit Boonlab^{1*} Sanitdech Jintana²

Received 25/01/2020

Revised 21/03/2020

Accepted 30/03/2020

บทคัดย่อ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งสร้างบัณฑิตที่เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ การจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อศักยภาพของบัณฑิตและตอบสนองแผนพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของชาติตามนโยบายแห่งรัฐ การวิจัยนี้จึงมุ่งสำรวจการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อรองรับนโยบายประชารัฐ อีกทั้งสร้างตัวแบบใหม่ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการและฝ่ายสนับสนุนในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันถูกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการสำรวจพบว่า ตัวแบบการจัดการศึกษานี้มีค่าที่กำหนดไว้ในทฤษฎีระดับที่ยอมรับได้ ด้วยค่าดัชนีไคสแควร์สัมพันธ์ $X^2/df=1.54$ CFI=0.97 GFI=0.94 AGFI=0.90 และ RMSEA=0.051 ประกอบด้วย องค์ประกอบการวางแผนอัตรากำลังและหลักสูตร การมีวิสัยทัศน์ระยะยาว การดำเนินการที่เหมาะสม ความคุ้มค่าและความร่วมมือ ความคล่องตัว องค์ประกอบทั้งหมดของตัวแบบน่าจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนต่อไปเมื่อถูกนำไปสำรวจในอนาคต

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา นโยบายประชารัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

Abstract

Higher education institutions are an important to human capital. Educational management affects the graduates' potential and responds to the national social and economic development plans and the

^{1*} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: supit_b@rmutt.ac.th

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: sanitdech_j@rmutt.ac.th

* Corresponding author e-mail: supit_b@rmutt.ac.th

governmental policies. This research aimed to explore the state educational management of higher education institutions in order to be able to effectively serve civil state policy. New models that were consistent with the empirical data were created via data collection through 400 participants, who were both the academic staffs and supporting staffs in the state university, in Pathum Thani Province. The exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were used for data analysis. Using the chi-square distribution, it found that the proposed model of the educational management was theoretically acceptable at the significant level of 0.05. ($\chi^2/df=1.54$ CFI=0.97 GFI=0.94 AGFI=0.90 and RMSEA=0.05.) The elements involved were as follows: planning of manpower and curriculum, long-term vision, appropriate management, worthiness and cooperation, and operational agility. All components of the model may affect the development of the higher education institutions, both state and private institutions.

Keywords: education management, civil state policy, higher education institution

บทนำ

กำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติคือทรัพยากรบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยทำงานที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริม ทักษะความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพเฉพาะของแต่ละสาขา การจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นมานั้น บทบาทหน้าที่หลักในการดำเนินการกิจสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต การวิจัยและพัฒนา การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การผลิตบัณฑิตถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุดของมหาวิทยาลัย และวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัย เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพตามศาสตร์และสาขาวิชาที่จัดขึ้น ให้มีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนด กล่าวคือบทบาทของสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นแหล่งความรู้ชั้นสูง ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิต เป็นเสมือนแหล่งผลิตบุคลากรเพื่อพัฒนาประเทศ วิจัย และบริการสังคม จำเป็นต้องร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเชิงโครงสร้างและปัญหาอื่น ๆ อย่างรอบด้าน

มหาวิทยาลัยและสังคมต้องทำงานร่วมกันจึงจะสามารถพัฒนาองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน และใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาของทุกฝ่ายแก้ไขปัญหา เพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคอุปสรรคที่ติดขัดได้แก่ บทบาทการติดตามประเมินผลเพื่อการวิจัยจากปัญหาจริง เปิดโอกาสให้นักศึกษา อาจารย์ได้ลงพื้นที่เพื่อปฏิบัติงาน และกลับมาทำวิจัย บทบาทการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน หรือสนับสนุนการพัฒนาทั้งจังหวัด (วิชาญพานิช, 2553) เป็นต้น อีกทั้งเสียงสะท้อนจากภาคตลาดแรงงานที่รองรับบัณฑิตเข้าทำงาน เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการสำหรับประเทศไทย ปัญหาบัณฑิตระดับอุดมศึกษาล้นตลาด แรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากจำนวนบัณฑิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สาเหตุนี้เป็นปัญหาใหญ่ ส่งผลต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายประเทศไทย 4.0 ที่ต้องการพัฒนาอย่างรอบด้านให้ประชาชนหลุดพ้นจากรายได้ปานกลางไปสู่รายได้ระดับที่สูงขึ้น

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐนับได้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศเข้าศึกษาจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ ฝึกประสบการณ์แก่ทรัพยากรบุคคลของชาติ สถาบันอุดมศึกษาจึงถูกคาดหวังมากมายในการผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมเพื่อพัฒนาประเทศชาติ เมื่อกล่าวถึง ความสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ประการสำคัญที่ชุมชน สังคม ตลอดจนประเทศชาติคาดหวังต่อองค์กรนี้ คือ

บัณฑิตที่เต็มเปี่ยมด้วยศักยภาพขององค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ กระตือรือร้นและพลัง ทำอย่างไรให้นักศึกษาสามารถผลิตความรู้ได้เอง ทำอย่างไรให้นักศึกษามีทั้งความรู้ และทักษะไปพร้อมกัน (อังศิริ ศรีภาการ, 2559) เป็นทรัพยากรบุคคลที่พร้อมจะพัฒนาประเทศและเป็นกำลังของชาติ เปรียบเสมือนสิ่งกีดขวางให้สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยต้องแสดงบทบาทในทุกด้านให้เกิดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการของคณะผู้บริหารระดับสูงลงมาถึงระดับปฏิบัติการเป็นปัจจัยสำคัญ นั่นคือนโยบาย การวางแผนการจัดการ วางยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์กร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น บทบาทการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องแสดงบทบาท คือ บทบาทด้านนโยบายการจัดการศึกษาและบทบาทด้านการลงมือปฏิบัติ/ดำเนินการ เพื่อสะท้อนถึงการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานตามนโยบายประชาารัฐ นั่นคือการดำเนินงานขององค์กรให้มาจากการต้องการของทุกภาคส่วนเป็นฐาน เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างตัวแบบการวัดบทบาทของทั้งสองด้านขึ้นเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับนโยบายประชาารัฐต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจบทบาทการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาภายใต้นโยบายประชาารัฐ
2. เพื่อตรวจสอบตัวแบบบทบาทการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่อนโยบายประชาารัฐ

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างการศึกษาจำนวน 338 คน ตามวิธีการของทาโร ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 จากประชากร 2,160 คน แต่จำนวนแบบสอบถามที่สำรวจ 450 ฉบับ ได้กลับคืนมาจำนวน 402 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.33 ผู้ให้ข้อมูลคือเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการและฝ่ายสนับสนุนของมหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่ง ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อเลือกสุ่มตัวอย่างจาก 11 คณะ 1 วิทยาลัย ช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ช่วงเดือน สิงหาคมถึงเดือนตุลาคม 2562 ผ่านเครื่องมือแบบสอบถามที่ประกอบไปด้วยนโยบายการจัดการศึกษา และการดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายประชาารัฐในด้านการจัดการศึกษา จำนวน 10 และ 8 รายการตามลำดับ กำหนดมาตรการวัดเป็นแบบ 3 ระดับ ได้แก่ ปรากฏชัดเจน ปรากฏบ้าง และไม่ปรากฏเลย

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสำรวจองค์ประกอบบทบาทด้านนโยบายมีค่าเท่ากับ 0.70 องค์ประกอบบทบาทด้านการลงมือปฏิบัติ/ดำเนินการ มีค่าเท่ากับ 0.72 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และองค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อนำเสนอตัวแบบการวัดที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Confirmatory Factor Analysis)

ค่าพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า พบว่าจำนวนพารามิเตอร์มี 19 ตัว แต่ $13(13+1)/2 = 91$ ดังนั้นตัวแบบเป็น Over Identification สามารถวิเคราะห์ได้

ผลการวิจัย

ผลการสำรวจการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่สอดคล้องกับนโยบายประชารัฐ ปรากฏว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องดังเสนอเป็นตัวแบบการจัดการศึกษา ประกอบด้วยสององค์ประกอบของบทบาทด้านนโยบาย ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและหลักสูตร และการมีวิสัยทัศน์ระยะยาว และ สององค์ประกอบของบทบาทด้านการปฏิบัติ/ดำเนินการ ได้แก่ การดำเนินการที่เหมาะสม และความคุ้มค่า และความร่วมมือและความคล่องตัว ดังผลตารางที่ 1 และ 2 ในการพิจารณาค่า Factor Loading ตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป (Schumacker & Lomax, 2004; Hair et al., 2010)

ตารางที่ 1 แสดงค่า Factor Loading ของบทบาทด้านนโยบาย

ข้อความ	องค์ประกอบที่	
	1	2
องค์ประกอบที่ 1 การวางแผนอัตรากำลังและหลักสูตร (Planning)		
Plan_1 การวางแผนอัตรากำลังให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม	0.77	
Plan_2 ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง	0.80	
Plan_3 สนับสนุน นักศึกษา คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ ในการพัฒนาวิชาชีพ มอบอำนาจให้แต่ละคนมีส่วนร่วมทางวิชาการ	0.71	
Plan_4 สร้างโอกาสใหม่ ๆ ด้านนวัตกรรมในรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ ทั้งระดับชาติและนานาชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างของกลุ่มผู้เรียนใหม่ เช่น เรียนรู้จากงานจริง online MOOCs คลัสเตอร์ เป็นต้น	0.51	
องค์ประกอบที่ 2 การมีวิสัยทัศน์ระยะยาว (Long Term Vision)		
Vis_1 ไม่มีการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับบรรทัดฐานที่แตกต่างของการมีส่วนร่วมและให้ทุนการศึกษาข้ามสาขาวิชา		0.81
Vis_2 มีวิสัยทัศน์ระยะยาว แต่ไม่มีความเป็นไปได้ที่สมเหตุสมผล		0.55
Vis_3 การศึกษายังไม่เปิดกว้าง ให้สามารถเข้าถึงได้ทุกคนอย่างเท่าเทียม		0.73

MSA=0.782 Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญโดยมีค่า $\chi^2 = 905.000$, $p=0.000$

ตารางที่ 2 แสดงค่า Factor Loading ของบทบาทด้านการลงมือปฏิบัติ/ดำเนินการ

ข้อความ	องค์ประกอบที่	
	1	2
องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินการที่เหมาะสม คุ่มค่า (Implementation)		
Impli_1 ทรัพยากร การบริการจัดการถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า	0.65	
Impli_2 บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	0.58	
Impli_3 เน้นนักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติในสถานประกอบการจริงทั้งในประเทศและต่างประเทศ	0.74	
องค์ประกอบที่ 2 ความร่วมมือและความคล่องตัว (Cooperation)		
Coop_1 ไม่มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		0.65
Coop_2 ไม่เน้นเพิ่มพูนทักษะการทำงานและเป็นผู้ประกอบการ		0.78
Coop_3 ขั้นตอน การบริการ และการดำเนินการไม่มีความคล่องตัว		0.71

MSA=0.68 Bartlett's Test of Sphericity มีนัยสำคัญโดยมีค่า $\chi^2 = 544.03$, $p=0.00$

ผลของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง พบว่า ตัวแบบการปรับองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนี้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับตัวแบบทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ในระดับยอมรับได้ปานกลาง (Schumacker & Lomax, 2004; Hair et al., 2010; Diamantopoulos and Siguaw, 2000) ดังค่าดัชนีตารางที่ 3 อีกทั้งตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 13 ตัวแปร มีค่า Variation Inflation Factor (VIF) เท่ากับ 1.08-1.91 ซึ่งไม่เกิน 5.00 (Hair et al., 2010) เมื่อพิจารณาจากกลุ่มดัชนีของผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันปรากฏผลค่าดัชนีโดยรวมผ่าน

ตารางที่ 3 ค่าดัชนีความกลมกลืนของตัวแบบผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ผล
χ^2 -test=87.57 df=57 p=0.005	ไม่มีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)	ไม่ผ่าน
$\chi^2/df=87.57/57=1.54$	<2.00	ผ่าน
CFI=0.97	≥0.90	ผ่าน
GFI=0.94	≥0.90	ผ่าน
AGFI=0.90	≥0.90	ผ่าน
RMSEA=0.05	< 0.08	ผ่าน
SRMR=0.07	< 0.05	ไม่ผ่าน
Largest Standardized Residual=5.81	[- 2.00 , 2.00]	ไม่ผ่าน
Smallest Standardized Residual=-2.94		
Q-Plot ชันพอกับเส้นแนวทแยง	Slope > 1.00	ผ่าน

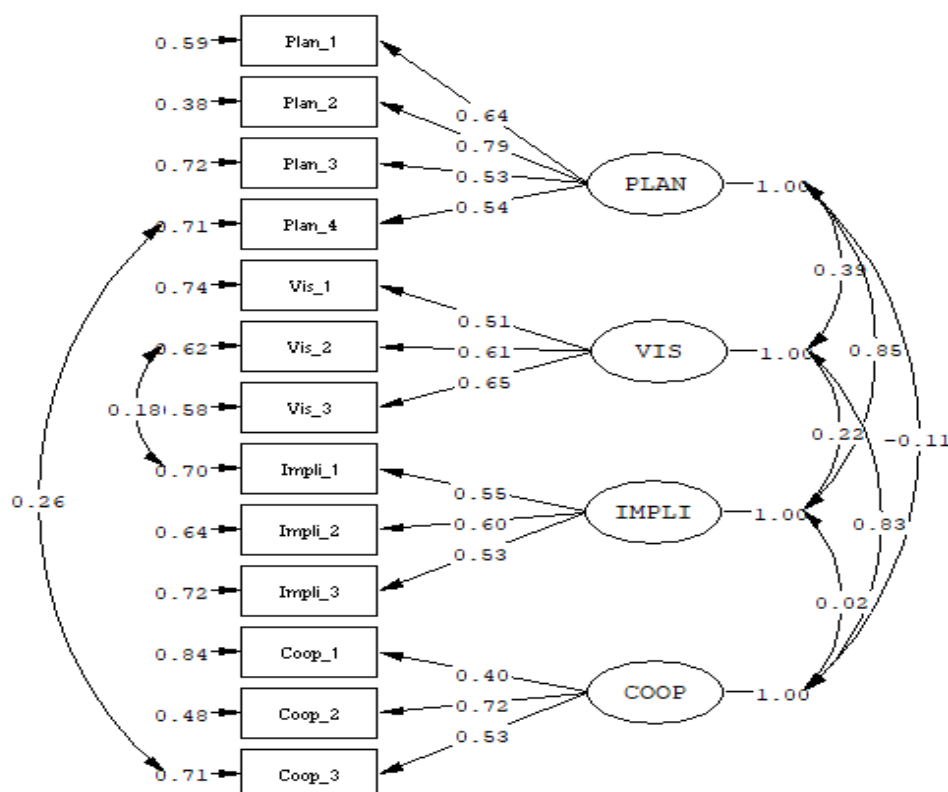
การปรับตัวแบบการวัดนี้ผู้วิจัยได้ยอมรับความคลาดเคลื่อนของคู่ตัวแปรสังเกตได้สองคู่ได้แก่ Plan_4 กับ Coop_3 และ Vis_2 กับ Impli_1 เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าตัวแปรทั้งสองคู่สามารถมีความสัมพันธ์ร่วมในองค์ประกอบอื่นได้จึงยอมรับการผ่อนคลายเงื่อนไขนี้ และส่งผลให้ภาพรวมของตัวแบบมีความสอดคล้องตามทฤษฎี

เมื่อพิจารณาเป็นองค์ประกอบพบว่า การวางแผนอัตรากำลังและหลักสูตร (Planning) มีประเด็นปรับปรุงหลักสูตรการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง (Plan_2) ค่าสูงที่สุด ($r=0.79$) รองลงมา คือ ประเด็นการวางแผนอัตรากำลังให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ($r=0.64$)

องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ระยะยาว (Long Term Vision) มีประเด็นการศึกษาอย่างไม่เปิดกว้าง ให้สามารถเข้าถึงได้ทุกคนอย่างเท่าเทียม (Vis_3) ค่าสูงที่สุด $r=0.65$

องค์ประกอบการดำเนินการที่เหมาะสม คุ่มค่า (Implementation) มีประเด็นบุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Impli_2) มีค่าสูงที่สุด $r=0.60$

และองค์ประกอบ ความร่วมมือและความคล่องตัว (Cooperation) มีประเด็นไม่เน้นเพิ่มพูนทักษะการทำงานและเป็นประกอบการ (Coop_2) มีค่าสูงที่สุด $r=0.70$

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การสำรวจการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อตอบรับนโยบายประชารัฐ เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่กำลังถูก Disruption จากเทคโนโลยีและความคาดหวังของภาคธุรกิจ ตลาดแรงงาน สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ปรากฏชัดเจนสะท้อนการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ คือ การวางแผนอัตรากำลังและหลักสูตร มุ่งเน้นปรับปรุงหลักสูตรการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานพร้อมทั้งวางแผนอัตรากำลังคนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคมนั้น สอดคล้องกับ Rugmai, Tachphahapong and Polsaram (2016) ที่พบว่าปัญหาใหญ่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านคุณภาพของอาจารย์ และยังไม่สามารถพัฒนาผลงานการวิจัยได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ในขณะที่องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ระยะยาวในประเด็นการศึกษายังไม่เปิดกว้างให้สามารถเข้าถึงได้ทุกคนอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Viphoouparakhot, Areesophonpichet, and Plosaram (2017) กล่าวว่า การใช้ทรัพยากรร่วมกันของมหาวิทยาลัยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการทำงานร่วมกันในการพัฒนาภูมิภาคอาเซียนต้องพัฒนาอย่างเข้มแข็ง

องค์ประกอบการดำเนินการที่เหมาะสม คุ่มค่า มีประเด็นบุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ Fitzgerald et al. (2016) อธิบายว่า การสนับสนุนนักศึกษา คณาจารย์และการพัฒนาวิชาชีพระดับมืออาชีพที่จะเข้าสู่สังคมและมอบอำนาจให้แต่ละคนมีส่วนร่วมในทางวิชาการ สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน / มหาวิทยาลัย ด้วยการสร้างศูนย์กลางการมีส่วนร่วม เป็นบทบาทที่สถาบันอุดมศึกษาควรปฏิบัติ อีกทั้ง สุพรรณิ อินทร์แก้ว และคณะ (2558) เสนอข้อค้นพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และองค์ประกอบ ความร่วมมือและความคล่องตัว มีประเด็นไม่เน้นเพิ่มพูนทักษะการทำงานและการเป็นผู้ประกอบการที่สัมพันธ์มากที่สุด กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐยังไม่เน้นความร่วมมือและความคล่องตัวทางด้านการปฏิบัติงานแต่บุคลากรอย่างเต็มที่ ซึ่งขัดแย้งกับ Geory Muller-Christ et al. (2014) ที่เสนอว่าความร่วมมือกัน การมีส่วนร่วม การเจรจา และการได้รับการสนับสนุนจากภายนอกเป็นโอกาสที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์กรอย่างมาก

จากตัวแบบการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐนี้อาจสามารถนำไปเปรียบเทียบกับบริบทสถาบันของรัฐอื่นๆ หรือ สถาบันสังกัดเอกชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องบทบาทสถาบันอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐไปสู่เป้าหมายประเทศไทย 4.0 ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

รายการอ้างอิง

- วิชาญ พาณิช. (2553). *บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการปฏิรูปประเทศไทย*. สืบค้น 2 กันยายน 2561, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/372658>
- สุพรรณิ อินทร์แก้ว, อุดม สายะพันธุ์, สุวิมล แม้นจริง และวาสนา เจริญสุข. (2558). บทบาทและการเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษาต่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทย. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 21(1), 308-319.
- อังคิรี ศรีภคกร. (2559). *นิยามและประสบการณ์การใช้ Education 4.0 ในการเรียนการสอน*. สืบค้น 2 กันยายน 2561, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=yTgZDU5YF1I>
- Diamantopoulos, A. & Siguaw, J.A. (2000). *Introduction to LISREL: A guide for the uninitiated*. London: SAGE Publications, Inc.,.
- Fitzgerald, Hiram E., et al. (2016). The Centrality of Engagement in Higher Education. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 20(1), 223.
- Georgy Muller-Christ et al. (2014). The Role of Campus, Curriculum, and Community in Higher Education for Sustainable Development. *Journal of Cleaner Production*, 62, 134-137.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data analysis; a global perspective* (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Rugmai, S., Tachphahapong, S., and Polsaram, P. (2016). Development of Private Higher Education Institutions in Thailand. *Journal of Nursing and Education*, 9(3), 51-65
- Schumacker, R.E. & Lomax, R.G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling* (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Viphoouparakhot, V., Areesophonpichet, S., and Plosaram, P. (2017). A model of university networks to achieve the mutual benefits of regional development toward ASEAN community. *Naresuan University Journals*, 10(2), 37-51.

ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

กนกวรรณ จันทน์¹

The Image of the NIDA Library of Academic Support Staff

Kanokwan Chanthorn¹

Received 27/1/2020

Revised 28/02/2020

Accepted 14/03/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในทุกตำแหน่งงานจากคณะ/สำนักต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพรรณนา โดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในภาพรวม จำนวน 5 ด้าน บุคลากรสายสนับสนุนมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาพลักษณ์ด้านสถานที่ และด้านการบริการห้องสมุด อยู่ในระดับดีมากที่สุด และภาพลักษณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบุคลากร อยู่ในระดับดีมาก 2) ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในประเด็นตามรายการเรื่อง จำนวน 20 เรื่อง บุคลากรสายสนับสนุนมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์อยู่ในระดับดีมากที่สุด จำนวน 8 เรื่อง ตามลำดับดังนี้ 1) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ออกแบบและตกแต่งอาคารทันสมัย สวยงาม และสะอาด 2) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การศึกษาดูงานและเยี่ยมชมของสถาบัน 3) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ 4) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดพื้นที่บริการเป็นสัดส่วนและเหมาะสม 5) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการเชิงรุก เช่น Book Delivery & Return Service (BDRS) เป็นต้น 6) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ทันสมัย 7) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการหลากหลายช่องทางและเข้าถึงได้สะดวก เช่น โทรศัพท์ เว็บไซต์ อีเมล และตู้คืนหนังสือด้วยตนเอง เป็นต้น และ 8) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภท

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ห้องสมุด ภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ความคิดเห็นบุคลากรสายสนับสนุน

Abstract

The purpose of the research was to examine the attitudes of NIDA academic support towards image of the NIDA Library. Participants were support staff from different sectors of NIDA faculties and offices. They were asked to answer a questionnaire. The obtained data were analyzed using a frequency distribution,

¹ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Bureau of Development Correspondence National Institute of Development Administration

E-mail: kanokwan.c@nida.ac.th

percentages, a mean score, and a standard deviation. The results revealed that 1) Overall, image of the NIDA Library was rated at 'very good' level. In particular, the staff's satisfaction on the image of building and Library services were also rated 'very good'. The image of information technology, information resources and personnel were rated 'good'. 2) From 20 aspects of NIDA library image, eight were rated 'very good'. These were the following: a) a clean, modern and beautiful design learning center b) appropriate as a learning center for a field trip study c) the atmosphere facilitates the learning, d) the learning center with clear and suitable service area, e) the learning center with proactive services (such as Book Delivery & Return Service (BDRS), f) the learning center with modern automated system, g) the learning center with various channels to access to information and resources such as smart phone, website, e-mail and self-check loan and return, and h) the learning center with various information resources.

Keywords: library image, the image of the NIDA library, academic support staff's opinions

บทนำ

ภาพลักษณ์ (Image) มีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย ทั้งในวงกว้างและในมุมมองเฉพาะเจาะจง เช่น ภาพลักษณ์ของประเทศ ภาพลักษณ์ขององค์กร ภาพลักษณ์ของสถาบัน ภาพลักษณ์ของตราสินค้า ภาพลักษณ์ของปัจเจกบุคคล ส่งผลให้ปัจเจกบุคคลเกิดพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ตามภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้น (อภิชาต พุกสวัสดิ์, 2556, หน้า 30) ภาพลักษณ์เป็นองค์รวมของความเชื่อ ความคิด และความประทับใจที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติและการกระทำที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น จะมีความเกี่ยวพันอย่างมากกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ๆ (Kotler, 2000, p. 553) วิจิตร อาวะกุล (2541, หน้า 184) นักสร้างสรรค์ภาพลักษณ์กล่าวถึงอิทธิพลของภาพลักษณ์ว่า “ภาพลักษณ์ดีมีเสน่ห์ รักใคร่ อยากคบหา ภาพลักษณ์ที่ไม่ดี ผู้คนรังเกียจ ทำการค้าขายไม่ขึ้น ขาดทุนย่อยยับ” ภาพลักษณ์มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรและต่อบุคคลในองค์กร หากองค์กรใดมีภาพลักษณ์เชิงบวกหรือภาพลักษณ์ที่ดี บุคคลจะเกิดความไว้วางใจ ศรัทธา ยอมรับ พร้อมให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุน หากองค์กรใดมีภาพลักษณ์ในเชิงลบหรือภาพลักษณ์ที่ไม่ดี บุคคลจะขาดความไว้วางใจ ไม่ยอมรับนับถือและขาดความร่วมมือ ภาพลักษณ์จึงมีความสำคัญต่อทุก ๆ องค์กร โดยเฉพาะองค์กรที่จะต้องให้บริการกับประชาชน ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาภาพลักษณ์ให้เกิดความประทับใจ (อภิชาต พุกสวัสดิ์, 2556, หน้า 36-37)

ห้องสมุดจัดเป็นองค์กรที่ให้บริการด้านการอ่าน การค้นคว้า การวิจัย เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับสารสนเทศที่รวดเร็ว และตรงตามความต้องการมากที่สุด รวมถึงการจัดบรรยากาศที่ดี เป็นระเบียบ ทำให้ผู้ใช้เกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจเมื่อใช้บริการ ปัจจุบันห้องสมุดมักมีการพัฒนาห้องสมุดของตนให้เป็นแหล่งสารสนเทศแห่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้า มีบริการที่ดีมีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการในทุก ๆ ด้าน ภาพลักษณ์ของห้องสมุดเป็นผลมาจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดนั่นเอง เมื่อผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจในระดับมากหรือระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าห้องสมุดมีภาพลักษณ์ในเชิงบวก ผู้ใช้บริการเกิดความไว้วางใจ มีความเชื่อถือในบริการของห้องสมุด อยากเข้ามาใช้บริการมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในองค์กร ตั้งใจทำงานส่งผลให้มีการบริการที่ดีมีคุณภาพแก่ผู้ใช้บริการ ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรของสำนักบรรณสารสนเทศการพัฒนา ได้รับคำกล่าวถึงภาพลักษณ์ที่ดีของสำนักบรรณสารสนเทศ จากทั้งบุคคลภายในและภายนอก สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องภาพลักษณ์ดังกล่าวว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร โดยประชากรที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเป็นโครงการวิจัย

นำร่องนี้ ได้พิจารณาจากบุคลากรส่วนใหญ่ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ คือ บุคลากรสายสนับสนุน ที่มีสัดส่วนร้อยละ 70 ของบุคลากรทั้งหมดของสถาบัน

ด้วยความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาภาพลักษณ์ห้องสมุดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาพลักษณ์ของสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์จากความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุน ผลของงานวิจัยจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและการพัฒนาภาพลักษณ์ที่ดีของสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วิธีการวิจัย

1) ประชากร

ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุนทั้งหมดของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในทุกตำแหน่งงานจากคณะ/สำนักต่าง ๆ รวม 24 หน่วยงาน จำนวนทั้งสิ้น 520 คน (ข้อมูลจากกองบริหารทรัพยากรบุคคล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ณ เดือนกันยายน 2558) ประกอบด้วย วิศวกร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ บรรณารักษ์ นักวิชาการศึกษา นักวิเคราะห์นโยบายและแผน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป นักวิชาการพัสดุ นักวิชาการเงินและนักบัญชี บุคลากร นักตรวจสอบภายใน นักวิชาการโสตทัศนศึกษา นักวิเทศสัมพันธ์ นักประชาสัมพันธ์ นิติกร พยาบาล และอื่น ๆ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน รวมจำนวนทั้งหมด 31 ข้อ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ข้อ และส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 20 ข้อ

3) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบวัดไปทดสอบกับกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรสายสนับสนุนสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 20 คน และนำแบบวัดทั้งหมดที่ได้ผ่านการพิสูจน์แล้ว นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient)

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยวิธีแจกแบบสอบถาม จำนวน 520 ชุด โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และฝากไว้ให้แต่ละคณะ/สำนักช่วยแจกแบบสอบถามและเก็บคืน ใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาประมาณ 3 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามที่ครบถ้วนคืนจำนวน 343 ชุด คิดเป็นร้อยละ 65.96 ของจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้ง พบว่าข้อมูลที่มีความครบถ้วน จำนวน 294 ชุด ต่อกันนั้นตรวจให้คะแนนแบบสอบถามตามที่กำหนดและบันทึกข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	186	63.27
ชาย	108	36.73
อายุ		
51-69 ปี	42	14.29
39-50 ปี	105	35.71
24-38 ปี	125	42.52
21-23 ปี	22	7.48
ประสบการณ์ทำงานที่นับได้		
น้อยกว่า 1 ปี	15	5.10
1-3 ปี	58	19.73
3-5 ปี	30	10.20
5-10 ปี	49	16.67
10-20 ปี	74	25.17
มากกว่า 20 ปี	68	23.13
สถานภาพ		
โสด	133	45.24
สมรส	134	45.58
อื่น ๆ	27	9.18
รายได้ต่อเดือน		
10,000-15,000	25	8.50
15,001-20,000	30	10.20
20,001-25,000	92	31.29
25,001-30,000	81	27.55
30,001-40,000	39	13.27
ตั้งแต่ 40,001 ขึ้นไป	27	9.19

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปวช./ม.6	32	10.88
ปวส.	17	5.78
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	103	35.03
ปริญญาโท	123	41.84
อื่น ๆ	19	6.47
ประเภทการจ้าง		
ข้าราชการ	68	23.13
พนักงานสถาบัน	143	48.64
พนักงานคณะ/สำนัก	27	9.18
ลูกจ้างประจำ	29	9.87
ลูกจ้างชั่วคราว	27	9.18
ตำแหน่งงาน		
เชี่ยวชาญพิเศษ	1	0.34
เชี่ยวชาญ	2	0.68
ชำนาญการพิเศษ	26	8.84
ชำนาญการ	30	10.20
ปฏิบัติการ	121	41.16
ชำนาญงานพิเศษ	15	5.10
ชำนาญงาน	28	9.53
ปฏิบัติงาน	42	14.29
อื่นๆ	29	9.86
สังกัด		
คณะรัฐประศาสนศาสตร์	7	2.38
คณะบริหารธุรกิจ	12	4.08
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ	7	2.38
คณะสถิติประยุกต์	6	2.04
คณะภาษาและการสื่อสาร	8	2.72
คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม	5	1.70
คณะพัฒนาศาสตร์สุขภาพมนุษย	5	1.70
คณะนิติศาสตร์	10	3.40
คณะการจัดการการท่องเที่ยว	9	3.06
คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ	7	2.38

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยาลัยนานาชาติ	2	0.68
กองกลาง	53	18.03
กองแผนงาน	9	3.06
กองบริหารทรัพยากรบุคคล	8	2.72
กองงานผู้บริหาร	31	10.54
กองบริการการศึกษา	13	4.21
สำนักงานสภาสถาบัน	3	1.02
สภาคณาจารย์	2	0.68
กองคลังและพัสดุ	11	3.74
สำนักงานตรวจสอบภายใน	8	2.72
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ	16	5.44
สำนักวิจัย	12	4.08
สำนักบรรณสารการพัฒนา	41	13.95
สำนักสรีรพัฒนา	16	5.44
อื่น ๆ	3	1.02

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ความคิดเห็นรายด้าน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ			
1) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภท	4.24	0.65	ระดับดีมากที่สุด
2) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน และการวิจัย	4.19	0.65	ระดับดีมาก
3) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้นและเข้าถึงได้ง่าย	4.17	0.66	ระดับดีมาก
4) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศตรงกับความต้องการ และทันสมัย	4.15	0.67	ระดับดีมาก
รวม	4.19	0.66	ระดับดีมาก
ด้านการบริการห้องสมุด			
1) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการเชิงรุก	4.32	0.69	ระดับดีมากที่สุด
2) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการหลากหลายช่องทางและเข้าถึงได้สะดวก	4.28	0.69	ระดับดีมากที่สุด
3) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการสะดวก รวดเร็ว	4.23	0.67	ระดับดีมาก
4) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง	4.16	0.71	ระดับดีมาก
รวม	4.25	0.69	ระดับดีมากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความคิดเห็นรายด้าน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านบุคลากร			
1) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ	4.11	0.66	ระดับดีมาก
2) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคลากรมีจิตบริการ เอาใจใส่ผู้ใช้บริการ	4.11	0.67	ระดับดีมาก
3) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคลากรแต่งกายเหมาะสม	4.06	0.69	ระดับดีมาก
4) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถติดต่อบุคลากรได้อย่างสะดวก รวดเร็ว	4.02	0.74	ระดับดีมาก
รวม	4.08	0.69	ระดับดีมาก
ด้านสถานที่			
1) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ออกแบบและตกแต่งอาคารทันสมัย สวยงาม และสะอาด	4.40	0.68	ระดับดีมากที่สุด
2) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดพื้นที่บริการเป็นสัดส่วนและเหมาะสม	4.38	0.65	ระดับดีมากที่สุด
3) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้	4.38	0.66	ระดับดีมากที่สุด
4) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การศึกษาดูงานและเยี่ยมชมของสถาบัน	4.40	0.65	ระดับดีมากที่สุด
รวม	4.39	0.66	ระดับดีมากที่สุด
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ			
1) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ทันสมัย	4.31	0.68	ระดับดีมากที่สุด
2) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในห้องสมุดพร้อมใช้งานและรวดเร็ว	4.19	0.73	ระดับดีมาก
3) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย	4.18	0.71	ระดับดีมาก
4) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนเพียงพอกับความต้องการ	4.14	0.73	ระดับดีมาก
รวม	4.21	0.71	ระดับดีมาก
โดยรวมทุกด้าน	4.22	0.68	ระดับดีมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรสายสนับสนุน

1.1 ระดับการศึกษาของบุคลากรสายสนับสนุน 3 ลำดับแรก ได้แก่ มากที่สุด ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 41.84 รองลงมา ผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 35.03 และผู้ที่มีการศึกษาระดับ ปวช./ม.6 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.88

1.2 ประสบการณ์การทำงานในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ของบุคลากรสายสนับสนุน 3 ลำดับแรก ได้แก่ มากที่สุด ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 25.17 รองลงมา ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 20 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 23.13 และผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10

1.3 ตำแหน่งงานบุคลากรสายสนับสนุน 3 ลำดับแรก ได้แก่ มากที่สุด ระดับปฏิบัติการ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 41.16 รองลงมา ระดับปฏิบัติงาน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และระดับชำนาญการ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.59

1.4 หน่วยงานที่สังกัดบุคลากรสายสนับสนุน 3 ลำดับแรก ได้แก่ มากที่สุด กองกลาง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 รองลงมาสำนักบรรณสารการพัฒนา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.95 และกองงานผู้บริการ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.54

2. ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2.1 ภาพลักษณ์ในภาพรวมจำนวน 5 ด้าน ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในภาพรวม จำนวน 5 ด้าน พบว่า บุคลากรสายสนับสนุนมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์อยู่ในระดับดีมาก เมื่อจำแนกภาพรวมแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านสถานที่ และด้านการบริการห้องสมุด อยู่ในระดับดีมากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบุคลากร อยู่ในระดับดีมาก

2.2 ภาพลักษณ์ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านทรัพยากรสารสนเทศในภาพรวมทั้ง 4 เรื่อง พบว่า มีความคิดเห็นต่อเรื่องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภทระดับดีมากที่สุด รองลงมา มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ระดับดีมาก 3 เรื่อง ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศครอบคลุมสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน และการวิจัย เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้นและเข้าถึงได้ง่าย และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรสารสนเทศตรงกับความต้องการและทันสมัย

2.3 ภาพลักษณ์ด้านการบริการห้องสมุด ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านการบริการห้องสมุด ในภาพรวมทั้ง 4 เรื่อง พบว่า มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ระดับดีมากที่สุด 2 เรื่อง ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการเชิงรุก เช่น Book Delivery & Return Service (BDRS) เป็นต้น และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการหลากหลายช่องทางและเข้าถึงได้สะดวก เช่น โทรศัพท์ เว็บไซต์ อีเมล และตู้คืนหนังสือด้วยตนเอง เป็นต้น รองลงมา มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ระดับดีมาก 2 เรื่อง ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการสะดวก รวดเร็ว และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้บริการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

2.4 ภาพลักษณ์ด้านบุคลากร ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านบุคลากร ในภาพรวมทั้ง 4 เรื่อง พบว่า มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ทุกเรื่องในระดับดีมาก ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ เช่น บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ เป็นต้น และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคลากรมีจิตบริการ เอาใจใส่ผู้ใช้บริการ รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบุคลากรแต่งกายเหมาะสม และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถติดต่อบุคลากรได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

2.5 ภาพลักษณ์ด้านสถานที่ ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านสถานที่ ในภาพรวมทั้ง 4 เรื่อง พบว่ามีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ทุกเรื่องในระดับดีมากที่สุด ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ออกแบบและตกแต่งอาคารทันสมัย สวยงาม และสะอาด และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การศึกษาดูงานและเยี่ยมชมของสถาบัน รองลงมา ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดพื้นที่บริการเป็นสัดส่วนและเหมาะสม และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

2.6 ภาพลักษณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในภาพรวมทั้ง 4 เรื่อง พบว่า มีความคิดเห็นต่อเรื่องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติที่ทันสมัยระดับดีมากที่สุด รองลงมา มีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ระดับดีมาก 3 เรื่อง ได้แก่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีระบบเครือข่าย

คอมพิวเตอร์ภายในห้องสมุดพร้อมใช้งานและรวดเร็ว เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนเพียงพอกับความต้องการ

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ทางสำนักบรรณสารการพัฒนาได้ดำเนินงานเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของสำนักบรรณสารการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการบริการห้องสมุด ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้สำนักบรรณสารการพัฒนาได้มีแนวคิด ในด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของสำนักบรรณสารการพัฒนา ดังนี้ 1) แนวคิดด้านทรัพยากรสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ มีที่มาจากหลายแหล่งทั้งจากภายในสถาบันโดยบุคลากรของสถาบันและจากภายนอกสถาบัน การที่สถาบันจะมีความเป็นเลิศในทางวิชาการได้นั้น แหล่งข้อมูลที่ครบถ้วนรวมทั้งการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพื่อให้ทรัพยากรสารสนเทศตอบสนองความต้องการของสถาบันและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของสถาบัน 2) แนวคิดด้านบุคลากร บุคลากรของห้องสมุดมีหลายประเภท ทั้งฝ่ายสนับสนุน ฝ่ายบริการ นักวิชาการ บรรณารักษ์ ซึ่งทั้งหมดมีความสำคัญต่อการให้บริการ นอกจากการคัดเลือก สรรหาบุคลากรที่มีคุณสมบัติแล้ว การรักษาบุคลากรที่ทรงคุณค่าเอาไว้และพร้อมที่จะปฏิบัติงานภายใต้พัฒนาการอันรวดเร็วของเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลงของสังคมก็เป็นสิ่งจำเป็นด้วย และ 3) แนวคิดด้านบริการ การบริการถือเป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด นอกเหนือไปจากทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ใช้บริการยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องสอบถาม ร้องขอ รับการอบรม หรือแก้ไขปัญหา รวมทั้งรับบริการต่าง ๆ ซึ่งระบบและเครื่องมืออัตโนมัติไม่สามารถให้ได้ ทั้งนี้ การให้บริการยังไม่จำกัดเพียงโดยบุคคลเท่านั้น สถานที่และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริการด้วยเช่นกัน

เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านสถานที่ และด้านการบริการห้องสมุด อยู่ในระดับดีมากที่สุดในด้านภาพลักษณ์ด้านสถานที่ อาจสืบเนื่องจากเมื่อปี พ.ศ. 2553 สำนักบรรณสารการพัฒนาได้มีการปรับกายภาพพื้นที่ทั้งหมด และมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน 2554 สำนักบรรณสารการพัฒนาได้มีการออกแบบและการตกแต่งอาคารที่ทันสมัย สวยงาม และสะอาด มีพื้นที่ให้บริการเป็นสัดส่วนและเหมาะสม มีบรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการมาเยี่ยมชมจากหลากหลายหน่วยงานจำนวนมาก และมีการแยกเป็นพื้นที่ใช้สอยให้บริการด้านต่าง ๆ พื้นที่นั่งอ่าน และพื้นที่ห้องค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน บุษบา (2559, หน้า 81) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอลาดหลุมแก้วในสายตาของประชาชน พบว่า ผู้ใช้บริการรับรู้ภาพลักษณ์ห้องสมุดประชาชน ด้านอาคารและสถานที่ในระดับมาก เนื่องจากตั้งอยู่ในย่านชุมชนที่ไปมาสะดวกและมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีบริเวณหน้าเคาน์เตอร์บริการยืม-คืน กว้างขวางเพียงพอต่อการรองรับผู้ใช้บริการจำนวนมากที่มาใช้บริการ มีป้ายชื่อห้องสมุดขนาดใหญ่สามารถเห็นได้ชัดเจน มีการตกแต่งภายใน-นอกได้เหมาะสมและสวยงาม มีสภาพที่ไม่อึดอัด มีแสงสว่างและอุณหภูมิที่เหมาะสม และมีการจัดแบ่งพื้นที่ให้บริการอย่างเป็นสัดส่วนได้เหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล กิจไพศาลรัตน์ (2552, หน้า 89) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของห้องสมุดยุคใหม่: การประยุกต์การตลาดเพื่อการบริหารคุณภาพในห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดประการแรกที่ทำให้ผู้เข้าใช้หรืออยากเข้าใช้ห้องสมุด คือ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในห้องสมุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคณินันท์ หีบแก้ว, ธัญญกานต์ สีนปรุ และพุทธชาติ เรืองศิริ (2557, หน้า 134) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อภาพลักษณ์ศูนย์บรรณสารและ

สื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อภาพลักษณ์ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาตามสถานที่ในระดับมาก เนื่องจากสถานที่เป็นลักษณะภายนอกที่ผู้ใช้บริการมองเห็นและสัมผัสได้ชัดเจน ง่ายต่อการประเมินภาพลักษณ์ รวมทั้งมีการจัดสรรพื้นที่บริการเป็นสัดส่วน หลากหลาย เหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้บริการ

สำหรับความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์ด้านการบริการห้องสมุด อยู่ในระดับดีมากที่สุด สืบเนื่องจาก สำนักบรรณสารการพัฒนา เป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย รองรับการให้บริการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน โดยการเข้าใช้ห้องสมุด ประกอบไปด้วย นักศึกษาและบุคลากรของสถาบัน บุคคลทั่วไป และศิษย์เก่าสถาบัน มีการให้บริการเชิงรุก มีบริการที่หลากหลายช่องทางและเข้าถึงได้สะดวกที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ บริการจองหนังสือ (Book Request) บริการหนังสือด่วน (Urgent Book Request) บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan) บริการหนังสือส่งถึงที่และบริการคืนง่ายสบายใจ (Book Delivery and Return Service) คลินิกวิทยานิพนธ์ (Thesis Clinic) บริการห้องค้นคว้า (Study Room) เป็นต้น โดยเน้นผู้ใช้บริการเป็นสำคัญด้วยการนำข้อเสนอแนะที่ได้จากการสำรวจความพึงพอใจผู้ใช้บริการ (สำรวจปีละ 2 ครั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557) นำมาใช้ในการปรับปรุงการให้บริการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน บุษบา (2559, หน้า 80) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการรับรู้ภาพลักษณ์ห้องสมุดประชาชนด้านการบริการในระดับมาก บริการโดยยึดความพอใจของผู้ใช้บริการเป็นหลักอย่างถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว นอกจากนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฏฐา กิจไพศาลรัตน (2552, หน้า 90) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดประการที่สองที่ทำให้ผู้ใช้หรืออยากเข้าใช้ห้องสมุด คือ มีบริการที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เช่น บริการเพิ่มจำนวนหนังสือที่ยืม การไม่จำกัดกลุ่มผู้ใช้บริการ Citation Clinic เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคณินทิพย์ หีบแก้ว และคณะ (2557, หน้า 134) ที่พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อภาพลักษณ์ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาด้านการบริการห้องสมุดในระดับดี เนื่องจากศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีการทำงานเป็นทีม มีการประเมินผลการบริการและนำผลประเมินมาปรับปรุงการบริการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารได้กำหนดนโยบายและปลูกฝังค่านิยม “พร้อมใช้ พร้อมบริการ ทันเวลา ทันความต้องการ” แก่บุคลากรจนทำให้เกิดแนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกันทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และบุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ เช่น บรรณารักษ์ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา ฯลฯ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์แนะนำการบริการอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปปรับปรุงจุดอ่อน จุดแข็ง ภาพลักษณ์ทั้ง 5 ด้าน ในอนาคตต่อไป โดยเฉพาะภาพลักษณ์ด้านบุคลากร ที่บุคลากรสายสนับสนุนมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์อยู่ในระดับดีมาก แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักบรรณสารการพัฒนาควรให้ความสำคัญกับบุคลากรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรปฏิบัติงานประจำเคาน์เตอร์บริการทุกจุดบริการ ทั้งในเรื่องการส่งเสริมพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ที่จำเป็นต่อการให้บริการ การปลูกฝังให้มีจิตบริการ การพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีทั้งการแต่งกาย การพูดจา และการแสดงกิริยาท่าทาง นอกจากนี้ ควรมีการจำลองสถานการณ์การให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากรได้รับการฝึกปฏิบัติ พร้อมรับมือกับสถานการณ์จริงและสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรอบคอบ การพัฒนาบุคลากรในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ จะสามารถสร้างภาพลักษณ์ด้านบุคลากรของสำนักบรรณสารการพัฒนาให้อยู่ในระดับดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่มีต่อภาพลักษณ์สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รศ. ดร.ดุจเดือน พันธ์มนาวิน อาจารย์ประจำคณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อาจารย์ได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะกรอบความคิดในการทำวิจัยที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยและสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลอันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ ขอขอบคุณกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาก้าวหน้าในอาชีพ กองบริหารทรัพยากรบุคคล สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ให้ออกาสในการเข้าร่วมอบรม “การสร้างงานวิจัยสู่ความก้าวหน้าในอาชีพ” ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่มอบทุนรางวัลค้นคว้าในงานวิทยากรงานวิจัยส่งเสริมการเขียนเอกสารวิชาการของบุคลากรสายสนับสนุน และสุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแนะนำข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งนี้

รายการอ้างอิง

- คณินันต์ หีบแก้ว, ฉันทกานต์ สินปรุ และพุทธรชชาติ เรืองศิริ. (2557). *ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อภาพลักษณ์ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี* (รายงานการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- นฤมล กิจไพศาลรัตนนา. (2552). *ภาพลักษณ์ของห้องสมุดยุคใหม่: การประยุกต์ใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อการบริหารคุณภาพในห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร อวະกุล. (2541). *เทคนิคการประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายฝน บุษบา. (2559). *ภาพลักษณ์ของห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” อำเภอลาดหลุมแก้วในสายตาของประชาชน* (รายงานการวิจัย). ปทุมธานี: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อภิรักษ์ พุกสวัสดิ์. (2556). *การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management*. New Jersey: Prentice-Hall.

การพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือนและการฝึกอบรมผู้แทนครัวเรือน

ศิราวุฒิ ยศทนนท์¹

Development of Nontoxic Ant Repellent Rods Used in a Household and a Training Program for Household Agents

Sirawut Yotthanon¹

Received 31/01/2020

Revised 28/02/2020

Accepted 14/03/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการไล่มดจากแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ก่อนการอบรมและหลังการอบรมในโครงการอบรมการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือน และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม เรื่อง การพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษ คือ ครัวเรือนบริเวณรอบรั้วมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 30 ครัวเรือน ผลการทดลอง พบว่า แท่งกันมดที่พัฒนาจากสูตรที่ 3 คือ การนำเปลือกไข่ไปคั่วไฟก่อน นำมาผสมและคนให้เข้ากันกับดินสอพอง ปูนปลาสเตอร์ และน้ำ สามารถไล่มดได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบคะแนนการทำแบบทดสอบก่อนและหลังฝึกอบรม จำนวน 15 ข้อ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการฝึกอบรมการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในเรื่องแท่งกันมดสามารถไล่มดได้จริง

คำสำคัญ: แท่งกันมดไร้สารพิษ ผลิตภัณฑ์ไล่มด ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the effectiveness of nontoxic ant repellent rods in a household, 2) compare the knowledge before and after training of the project regarding the development of nontoxic ant repellent rods for household use, and 3) examine participants' satisfaction towards the training. The participants were 30 households in the areas around the Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The findings revealed that the most effective ant repellent rods was the third formula. That is frying the egg shell and mix it with white clay filler, plaster and water. With respect to the training program for household agents, the participants of the study were ask to perform a 15 item test both before and after the training. The results showed that the participants could perform better

¹ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Tourism and Hospitality Faculty of Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: sirawut_y@rmutt.ac.th

after the training as the post-test score was higher than the pre-test score, with a significant difference level at 0.05. The participants were also satisfied with the training for the development of nontoxic ant repellent rods for household use, especially when it reveals that rods could actually be used as an ant repellent.

Keywords: nontoxic ant repellent rods, ant repellent products, local wisdom

บทนำ

มด เป็นศัตรูทั้งพืชและมนุษย์ก่อความรำคาญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะชอบขึ้นอาหารที่มีรสหวาน และบางครั้งกัดมนุษย์ เด็กทารกที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ บางคนแพ้ถึงบวมห่อ ต้องไปพบแพทย์ที่ผ่านมา วิธีการไล่มดที่ขึ้นตามอาหารและสิ่งต่างๆ ภายในบ้าน มีหลากหลายวิธี ส่วนใหญ่ไม่พ้นการใช้ยาฆ่าแมลงฉีดไล่ แต่เมื่อใช้อยู่บ่อยๆ ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้ที่พักอาศัยในอาคารบ้านเรือนได้ เพราะสารเคมีเหล่านี้จะตกค้าง โดยเฉพาะซอส์ไล่มดที่มีขายตามตลาดทั่วไป ส่วนใหญ่จะผสมสารเคมี มนุษย์จึงมีการใช้สิ่งใกล้ตัว คือ เปลือกไข่ ที่เล้าขานกันมานานว่าสามารถไล่มดได้อย่างดี เหตุหนึ่งเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม และช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย (ชำนาญ ทองเกียรติกุล, 2555)

เปลือกไข่มีส่วนประกอบเกือบทั้งหมดเป็นแคลเซียมคาร์บอเนต(CaCO_3) รูเปลือกไข่ด้านในจะติดสนิทอยู่กับเยื่อเปลือกไข่โครงสร้างชั้นในสุด เรียกว่า Basal Cap ฝังติดอยู่ในเยื่อเปลือกไข่ชั้นนอกสุด โดยชั้นนอกสุดของเปลือกไข่จะมีสารอินทรีย์ (Organic Material) ซึ่งเรียกว่า Cuticle เคลือบที่ผิวของฟองไข่ทั้งหมด (ชำนาญ ทองเกียรติกุล, 2555) ซึ่งเปลือกไข่มีประโยชน์อย่างมากมาย เช่น นำไปพุงปนกับข้าวสารเป็นอาหารที่มีคุณค่าบำรุงดีมากและสารอาหารที่จะได้รับจากเปลือกไข่ก็คือแคลเซียม เป็นปุ๋ยให้กับต้นไม้ และไล่มดไล่แมลงได้ (ทิพวรรณ ฤงอินทร์ และคณะ, 2556) เป็นต้น

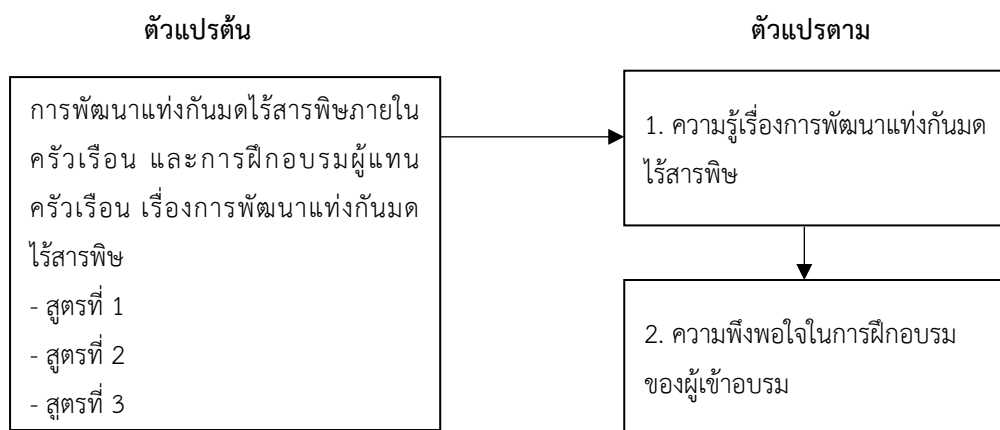
จากประโยชน์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจนำเปลือกไข่มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษ เพื่อประโยชน์กับการนำมาใช้ไล่มดภายในครัวเรือนที่ปราศจากสารเคมี โดยวัสดุที่หาง่ายภายในครัวเรือน เป็นวัสดุเหลือใช้ภายในบ้าน ราคาไม่แพง เกิดประโยชน์ต่อการนำมาใช้จริง และยังเป็นการนำผลิตภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น สมุนไพร เปลือกไข่ และเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อซอส์ไล่มดที่ทำจากสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย อีกทั้งยังมีการศึกษาการทำผลิตภัณฑ์ไล่มดหลายชิ้นงาน เช่น งานวิจัยของคมคาย พุกษากร และคณะ (2557) ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ไล่มดจากสารสกัดหญ้าหวาน พบว่า สารสกัดหญ้าหวานสามารถทำเป็นผลิตภัณฑ์ไล่มดได้ในระดับมาก และงานวิจัยของดวงกมล ส่างแก้ว, นนทสิทธิ์ มูฮำหมัดสลาม และณัฐพัชร์ เกียรติวรกานต์ (2562) พบว่า ซอส์ทุกสูตรไม่ว่าจะเป็นสูตรปกติ สูตรเปลือกไข่ สูตรเปลือกไข่มะกรูด และสูตรเปลือกไข่พริก มีประสิทธิภาพในการป้องกันมดได้ 88.9-98.7 เปอร์เซ็นต์

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือนจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นภูมิปัญญาที่ควรนำมาถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษอย่างสูงสุด โดยการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือน เพื่อให้คนในชุมชนสามารถนำความรู้ไปใช้จริง หรือนำไปต่อยอดองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการไต่ถามจากแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภายในโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ก่อนการอบรมและหลังการอบรมโครงการอบรมการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม เรื่อง การพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษ

กรอบแนวคิดโครงการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน” เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) จะแบ่งลักษณะของข้อมูลเป็น 3 ส่วนคือ ข้อมูลเอกสาร ข้อมูลจากแบบทดสอบและแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ภายในบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวน 3,018 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือนอายุ 18 ปีขึ้นไป ครัวเรือนละ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 30 ครัวเรือน ซึ่งได้จากการประกาศรับสมัครผู้เข้าร่วมอบรม เรื่อง การพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดความรู้ และแบบสอบถาม โดยมีวิธีการสร้างและขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนก่อนการอบรม

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทำแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือนที่มีประสิทธิภาพในการไต่ถาม
2. สร้างแบบวัดความรู้ เรื่อง การทำแท่งกันมดไร้สารพิษภายในครัวเรือน โดยสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจ จำนวน 30 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก มีคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

3. ทำการทดลองใช้แบบวัดความรู้กับประชากรในอำเภอคลองหก จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และตรวจให้คะแนน ข้อที่ตอบถูกเท่ากับ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบให้เท่ากับ 0 คะแนน และนำผลคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยใช้สัดส่วนและเลือกค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20-0.80 โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร } P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ P หมายถึง ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ
 R หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
 N หมายถึง จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

4. นำแบบทดสอบจำนวน 15 ข้อ ที่ผ่านการคัดเลือกแล้ว มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, หน้า 215-217) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ หากมีค่ามากกว่า 0.70 ถือว่าแบบทดสอบมีความเชื่อถือได้ โดยใช้สูตร

$$\text{สูตร } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right\}$$

r_{tt} แทนความเที่ยงของแบบทดสอบ
 n แทนจำนวนข้อของแบบทดสอบ
 p แทนสัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ นั้น คือ สัดส่วนของคนจำนวนที่ทำถูกกับจำนวนคนทั้งหมด
 q แทนสัดส่วนของผู้ทำได้ในข้อหนึ่ง ๆ นั้น คือ สัดส่วนของคนจำนวนที่ทำผิดกับจำนวนคนทั้งหมด
 S_t^2 แทนคะแนนความแปรปรวนของแบบทดสอบฉบับนั้น

ตารางที่ 1 แสดงผลค่าความยากง่าย ค่า อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

จำนวนข้อ	ความยากง่าย	อำนาจจำแนก	ความเชื่อมั่น
15	0.33-0.73	0.33-0.73	0.78

5. นำแบบวัดความรู้เรื่อง การทำแท้งปลอดภัยไร้สารพิษภายในครัวเรือน ให้ผู้เข้าอบรมทำก่อนที่จะได้รับการเข้าอบรมการทำแท้งปลอดภัยไร้สารพิษ

6. หลังจากผู้เข้าร่วมอบรมทำข้อสอบวัดความรู้เรียบร้อยแล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของการทำแท้งปลอดภัยจำนวน 3 สูตร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนระหว่างอบรม

1. จัดเตรียมอุปกรณ์ในการทำแท้งกันมดไร้สารพิษ

อุปกรณ์ที่ใช้

- เปลือกไข่ไก่
- ปูนปลาสเตอร์
- ดินสอพอง
- น้ำ
- หลอดชาไข่มุก
- กระชอน
- กรรไกร
- ครก

2. ผู้วิจัยอบรมทำแท่งกันมดไร้สารพิษให้กับผู้เข้าอบรม โดยสอนทั้งหมด 3 สูตร ดังนี้

สูตรที่ 1

ส่วนผสม ใช้อัตราส่วนที่เท่ากัน

เปลือกไข่	100	กรัม
ดินสอพอง	100	กรัม
ปูนปลาสเตอร์	100	กรัม

นำมาผสมให้เข้ากัน ผลที่ได้รับ คือ แท่งขอล้อมมีลักษณะแข็ง เวลาใช้งาน แท่งขอล้อมไม่ละลาย เนื่องจาก

ใส่ปูนปลาสเตอร์มากเกินไป และส่วนผสมของเปลือกไข่น้อย

สูตรที่ 2

ใช้อัตราส่วนผสมดังนี้

เปลือกไข่	100	กรัม
ดินสอพอง	100	กรัม
ปูนปลาสเตอร์	50	กรัม

แท่งกันมดยังมีลักษณะแข็งอยู่ พอ ๆ กันกับสูตรที่ 1

สูตรที่ 3

ใช้อัตราส่วนผสมดังนี้

เปลือกไข่ (นำไปคั่ว)	200	กรัม
ดินสอพอง	200	กรัม
ปูนปลาสเตอร์	10	กรัม

นำมาผสมให้เข้ากัน แท่งกันมดไม่แข็ง สามารถนำไปขีดเขียนได้

ขั้นตอนการทดลอง

- นำเปลือกไข่ไปล้างน้ำให้สะอาด อย่าให้มีเนื้อติดเปลือกไข่ แล้วนำไปผึ่งแดดให้แห้งจากนั้นก็นำเปลือกไข่ที่แห้งแล้วมาบดให้ละเอียด (สูตรที่ 3 นำเปลือกไข่ไปคั่ว)
- ใช้กระชอนร่อนเปลือกไข่ให้เหลือแต่ผงละเอียด
- นำดินสอพองมาบดละเอียดเช่นเดียวกัน
- นำส่วนผสมทั้ง 3 เปลือกไข่ ดินสอพอง ปูนปลาสเตอร์ และผสมน้ำ นำมาคนส่วนผสมให้เข้ากัน
- นำส่วนผสมที่คนเข้ากันแล้วใส่ลงไปในหลอดชาไข่มุก

- นำไปตากแดดจนแห้งสนิท จึงนำมาใช้ไล่มดได้เมื่อดำเนินการทำแท่งกันมดทั้ง 3 สูตร เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมนำแท่งกันมดไปทดลองใช้ภายในครัวเรือนของตนเอง แล้วให้บันทึกผลการทดลองว่าแท่งกันมดไร้สารพิษทั้ง 3 สูตร สามารถไล่มดได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

ขั้นตอนหลังการอบรม

1. ผู้เข้าอบรมทำแบบวัดความรู้หลังจากอบรมเสร็จแล้ว
2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าอบรมตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ (check list)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม และการใช้แท่งกันมดไร้สารพิษ

โดยแบบสอบถามทั้งหมดในส่วนนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มาก ปานกลาง น้อย โดยผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตรงกับความคิดเห็นในระดับใดระดับหนึ่ง ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการให้คะแนนตามระดับโดยกำหนดให้

ถ้าตอบ	มากที่สุด	ให้คะแนน 5 คะแนน
ถ้าตอบ	มาก	ให้คะแนน 4 คะแนน
ถ้าตอบ	ปานกลาง	ให้คะแนน 3 คะแนน
ถ้าตอบ	น้อย	ให้คะแนน 2 คะแนน
ถ้าตอบ	น้อยที่สุด	ให้คะแนน 1 คะแนน

เกณฑ์การวัดความพึงพอใจ มีดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ ในระดับน้อยที่สุด

ในการศึกษาวิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยไปทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน เพื่อนำการตรวจสอบความถูกต้องและทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. นำแบบทดสอบทั้งก่อนอบรมและหลังอบรมมาตรวจให้คะแนน แล้วหาค่าสถิติ t-test
4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจให้ผู้เข้าอบรมที่มีต่อการอบรมทำแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือนที่ตอบเรียบร้อยแล้ว มาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูล หลังจากทำการสร้างเครื่องมือการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะจัดทำคู่มือการลงรหัส ต่อจากนั้นผู้วิจัยจะทำการลงรหัสข้อมูลตามคู่มือการลงรหัสที่ได้จัดทำไว้ เปลี่ยนแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถคำนวณและประมวลผลได้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรพื้นฐาน ประสิทธิภาพของแท่งกันมดไร้สารพิษ ความรู้ก่อนและหลังอบรม และความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม

2) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน

โดยใช้สถิติทดสอบ คือ การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (Independent Sample: t-test)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน โดยการนำไปทดลอง แล้วบันทึกผลการทดลอง มีผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแท่งกันมด ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือนสามารถไล่มดได้ทั้ง 3 สูตร แต่เมื่อพิจารณาในช่วงเวลาพบว่า แท่งกันมดที่พัฒนามาจากสูตรที่ 3 มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนเห็นว่าสามารถไล่มดได้ภายใน 10 นาที คิดเป็นร้อยละ 100.00 และสามารถไล่มดภายใน 5 นาที คิดเป็นร้อยละ 93.33 ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน

ประสิทธิภาพของแท่งกันมด	ระดับประสิทธิภาพในการไล่มด (N=30 คน)					
	สูตร 1		สูตร 2		สูตร 3	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สามารถไล่มดได้ภายใน 5 นาที	5	16.67	10	33.33	28	93.33
สามารถไล่มดได้ภายใน 10 นาที	13	43.33	25	83.33	30	100.00
สามารถไล่มดได้ภายใน 20 นาที	24	80.00	30	100.00	-	-

2. ผลการวิเคราะห์การทำแบบทดสอบจำนวน 15 ข้อ ของผู้เข้าอบรมทั้งก่อนการอบรมและหลังการอบรม ผลคะแนนพบว่า ผู้เข้าอบรมมีผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบเรื่องการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือนหลังการอบรมสูงกว่าหลังการอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม

การทดสอบการพัฒนาแท่งกันมด ไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน	แบบทดสอบการฝึกอบรม				t	Sig.
	ก่อน		หลัง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ข้อสอบ จำนวน 15 ข้อ	7.00	1.89	13.83	1.15	15.54	0.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ระดับความพึงพอใจการฝึกอบรมการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน พบว่า ระดับความพึงพอใจการฝึกอบรมการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.23) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ และระดับมาก 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แท่งกันมดสามารถไล่มดได้จริง ($\bar{X}$ = 4.60) อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ในครัวเรือน ($\bar{X}$ = 4.50) มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.40) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร และเนื้อหาการบรรยายของวิทยากรสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 3.90)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน พบว่า สามารถไล่มดได้ทั้ง 3 สูตร แต่เมื่อพิจารณาในช่วงเวลาพบว่า แท่งกันมดที่พัฒนามาจากสูตรที่ 3 มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ ผู้เข้ารับการอบรมทุกคนเห็นว่สามารถไล่มดได้ภายใน 10 นาที คิดเป็นร้อยละ 100.00 และสามารถไล่มดภายใน 5 นาที คิดเป็นร้อยละ 93.33 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสูตรที่ 3 เป็นสูตรที่ได้มีการพัฒนาจากสูตรที่ 1 และ 2 โดยทุกสูตรจะมีดินสอพองที่มีองค์ประกอบทางเคมี คือ แคลเซียมคาร์บอเนต อยู่ร้อยละ 80 ซึ่งจะส่งกลิ่นรบกวน กลิ่นที่บอกลำเส้นทางเดินของมดตัวอื่นๆ ทำให้มดไม่เดินผ่านเส้นที่ขอลักซิดเอาไว้ และเมื่อนำเปลือกไข่ไปคั่วไฟ จะทำให้มีสารแคลเซียมเมื่อผสมกับน้ำก็จะได้แคลเซียมไฮดรอกไซด์ ซึ่งมีฤทธิ์เป็นเบส (ด่าง) สามารถขับไล่มดได้ ส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันมดดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ ฤงอินทร์ และคณะ (2556) ได้พัฒนาขอลักสมุนไพรมีเปลือกไข่ไล่มดจากใบสบาดสีมีประสิทธิภาพในการไล่มดได้ดีที่สุด เมื่อใช้ขอลักซิดหรือโรยบริเวณที่มีมดอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นระยะเวลา 10 นาที และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรักษ์ ศิริบุญลักษณ์กุล, ภคภา รัตนธำรี และสิทธิยาภา ัญญะสิทธิ์ (2560) ได้เปรียบเทียบสารสกัดจากพริกและเปลือกไข่ในการไล่มด พบว่า สารสกัดจากเปลือกไข่สามารถไล่มดได้

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้าอบรมมีผลคะแนนจากการทำแบบทดสอบเรื่องการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือนหลังการอบรมสูงกว่าหลังการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการอบรมมีรูปแบบที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เป็นการอบรมจากประสบการณ์ตรง ผู้เข้าอบรมได้ทดลองทำปฏิบัติ เสาหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล พิจารณาคำอธิบาย ค้นคว้าหาวิธีการ กระบวนการด้วยตนเอง หรือร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงทำให้ความสนใจและตั้งใจในการทำแท่งกันมด อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ไป

ประยุกต์ใช้ในการได้มตภายในครัวเรือนได้จริง อีกทั้ง การจัดฝึกอบรมครั้งนี้ มีความพร้อมในการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ในครัวเรือน

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจการฝึกอบรมการพัฒนาแท่งกันมดไร้สารพิษที่ใช้ภายในครัวเรือน พบว่าระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะเห็นว่าแท่งกันมดสามารถได้มดได้จริง และยังเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อขอลดกันมดที่ทำจากสารเคมี เนื่องจากสามารถใช้วัสดุเหลือใช้จากครัวเรือน เช่น เปลือกไข่ สมุนไพรต่าง ๆ มาทำแท่งกันมดได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ ฤงอินทร์ และคณะ (2556) ได้พัฒนาขอลดกันมดสมุนไพรเปลือกไข่ได้มดจากใบสบเสื่อ ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของชาวบ้าน หมู่บ้านเชียงราย ตำบลคูใต้ อำเภอมือง จังหวัดน่าน ทุกคนมีความพึงพอใจกับการจัดกิจกรรมขอลดกันมดสมุนไพรเปลือกไข่ได้มด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรมีการทดลองซ้ำๆ กันหลายครั้ง และเพิ่มระยะเวลาให้มากขึ้น
2. ควรพัฒนาการทำแท่งกันมดไร้สารพิษให้หลากหลาย โดยพัฒนาเพิ่มเติมการใช้สมุนไพรต่างๆ
3. ควรมีการพัฒนาแท่งกันมดให้มีรูปแบบแพคเกจที่สวยงาม และสามารถนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพ
4. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาแท่งกันมดในรูปแบบอื่นๆ เพื่อหาความแตกต่าง

จากผลงานของแต่ละบุคคล และพัฒนาแท่งกันมดให้สามารถนำไปใช้งานได้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการทดลองการทำแท่งกันมดจากเปลือกไข่กับการทำแท่งกันมดจากสมุนไพร
2. ควรมีการศึกษากายภาพของชุมชนในการผลิตแท่งกันมด เพื่อการพัฒนาปรับปรุงสูตรต่าง ๆ

จนนำไปสู่การต่อยอดในการประกอบอาชีพสำหรับชุมชน

รายการอ้างอิง

- คมคาย พงกษกร และคณะ. (2557). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้มดจากสารสกัดหญ้าหวาน. *วารสารนเรศวรพะเยา*, 7(2), 110-117.
- ชำนาญ ทองเกียรติกุล. (2555). *ประโยชน์จากเปลือกไข่ ทำขอลดกันมดปลอดสาร*. สืบค้น 10 กันยายน 2558, จาก <http://info.matichon.co.th/techno/techno.php?srctag=05076011055&srcday=2012-10-01&search=no>
- ดวงกมล ส่างแก้ว, นนทสิทธิ์ มูฮำหมัดสลาม และณัฐพัชร เถียรวรรณานต์. (2562). ประสิทธิภาพของขอลดกันมดสมุนไพรป้องกันมด. *วารสารผลิตภัณฑ์การเกษตร*, 1(2), 31-38.
- ทิพวรรณ ฤงอินทร์ และคณะ. (2556). *ขอลดกันมดสมุนไพรเปลือกไข่ได้มดจากใบสบเสื่อ*. น่าน: โรงเรียนศรีสวัสดิ์วิทยาคาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2558). *ตำบลคลองหก*. สืบค้น 10 กันยายน 2558, จาก <http://pathumthani.kapook.com/คลองหก/คลองหก>
- อภิรักษ์ ศิริบุญลักษณ์กุล, ภคปภา รัตนธำรี และสิทธิยาภา ัญญะสิทธิ์. (2560). *เปรียบเทียบสารสกัดจากพริกและเปลือกไข่ในการได้มด*. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2560, จาก http://www.itrmu.net/web/06rs1/index.php?dl=UHVamVjdDMucGRm&doc_c_id=4

ความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เกศราภรณ์ เขียวรอด^{1*} จเร สิงห์โกวิท²

Willingness to Communicate in English Language of Support Staff

at Innovative Learning Center, Srinakharinwirot University

Gedsaraporn Khiawrod^{1*} Jaray Singhakowinta²

Received 29/01/2020

Revised 8/03/2020

Accepted 17/03/2020

บทคัดย่อ

ความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ผู้ที่มีความเต็มใจในการสื่อสารจะแสวงหาโอกาสในการสื่อสารภาษาอังกฤษ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาและทำความเข้าใจถึงความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ บุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 8 คน

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กรอบแนวคิดในการวิจัยมาจากงานวิจัยของ MacIntyre, et al. (1998) ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ส่งผลต่อความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากร ได้แก่ ความต้องการในการพัฒนาตนเอง ลักษณะนิสัยส่วนตัว และความไม่มั่นใจในตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ซึ่งถือเป็นแรงจูงใจส่วนบุคคล เป็นตัวแปรส่วนบุคคล

คำสำคัญ: ความเต็มใจในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ บุคลากรสายปฏิบัติการ

Abstract

Willingness to communicate (WTC) in English is essential for English language development. Language learners who are willing to communicate look for chances to communicate in English. The objectives of this study are to investigate and understand willingness to communicate in English of support staff at Innovative Learning Center (ILC), Srinakharinwirot University and to explore the guidelines to develop English communication of support staff at Innovative Learning Center, Srinakharinwirot University. The subjects were eight ILC support staff at Srinakharinwirot

^{1*} สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Office of Learning Innovation Srinakharinwirot University

E-mail: ms.gedsara@gmail.com

² คณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Faculty of Language and Communication National Institute of Development Administration

E-mail: jaraysinghakowinta@gmail.com

* Corresponding author e-mail: ms.gedsara@gmail.com

University and were selected based on purposive sampling. Research instruments were an in-depth interview and observations. The theoretical framework used in this study was based on the research conducted by MacIntyre et al. (1998). The findings revealed that the causes mainly affecting WTC of ILC support staff were the needs of self-improvement, characteristics and personality and lack of confidence in English communication, all of which were considered as personal motivation and personal variable.

Keywords: willingness communicate, English, support staff

บทนำ

ปัจจุบันการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกหน่วยงานในระดับอุดมศึกษา โดยหลังจากมีการเปิดประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ประชาชนในแต่ละประเทศสมาชิกต้องติดต่อสื่อสารกันโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ดังกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “The Working language of ASEAN shall be English” (กรมอาเซียน, 2552) การพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งสำคัญ การปรับตัวด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา คือ ต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างรอบด้าน สร้างตนให้เป็นคนรู้เท่าทันสถานการณ์ สร้างความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต่างวัฒนธรรม พร้อมกับการสร้างโอกาสเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ต้องเพิ่มทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้น ให้สามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรสายปฏิบัติการที่อาจต้องมีการติดต่อสื่อสารกับนิสิต นักศึกษาและบุคลากรด้านการศึกษาจากประเทศอื่น ๆ ทั้งในด้านการสนทนา การติดต่อผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การเขียนจดหมายราชการ และการนำเสนองาน

สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนงานในกำกับของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีฐานะเทียบเท่าคณะ ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยให้ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการวางแผนและประสานงานกับคณะต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ให้แก่นิสิตระดับปริญญาตรีทุกหลักสูตร โดยในแต่ละปีการศึกษา มีนิสิตระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนประมาณ 40,000 คน บุคลากรสายวิชาการและสายปฏิบัติการของสำนักฯ จึงต้องติดต่อสื่อสารกับนิสิตเป็นจำนวนมาก โดยสำนักฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการของสำนักฯ ซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการด้านการศึกษาแก่นิสิตและคณาจารย์ในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัย รวมถึงปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ซึ่งมีโอกาสที่จะต้องติดต่อสื่อสารกับนิสิตหรืออาจารย์ชาวต่างชาติ จึงได้จัดโครงการเพื่อพัฒนาทักษะในการสื่อสารทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาอังกฤษ ให้แก่บุคลากรสายปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมเป็นประจำทุกปี ปีละ 1 ครั้ง เวลาในการดำเนินโครงการฯ เฉลี่ยประมาณ 3 เดือน ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 นับเป็นปีที่ 4 ในการจัดโครงการฯ นอกจากนี้ ผู้บริหารสำนักฯ ยังสนับสนุนให้บุคลากรสายปฏิบัติการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยได้กำหนดคะแนนการสอบภาษาอังกฤษเป็นตัวชี้วัดในเกณฑ์การประเมินภาระงานของบุคลากรสายปฏิบัติการซึ่งมีผลต่อการประเมินการขึ้นเงินเดือนของบุคลากร โดยผู้ที่ได้รับการพิจารณาขึ้นเดือนนั้นจะต้องเป็นผู้ที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนครั้งคิดเป็นร้อยละ 80 ขึ้นไป จากการจัดอบรมทั้งหมด และเป็นผู้มีคะแนนทดสอบภาษาอังกฤษในโครงการฯ Pre-test เปรียบเทียบกับ Post-test เพิ่มขึ้นมากกว่า 20% อย่างไรก็ตาม ถึงแม้สำนักฯ จะมีนโยบายในการสนับสนุนให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญและใช้ภาษาอังกฤษในการทำงานและในชีวิตประจำวัน แต่ในปัจจุบัน บริบทและบรรยากาศในการทำงานนั้นไม่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษในที่ทำงานเท่าที่ควร เนื่องจากการติดต่อสื่อสารส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นในทางเอกสาร หรือการ

ประสานงานต่าง ๆ นั้นใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร มีเพียงบุคลากรสายปฏิบัติการส่วนน้อยที่ได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร เช่น บุคลากรสายปฏิบัติการที่รับผิดชอบประสานงานกับวิทยากรชาวต่างประเทศ เป็นต้น

ความเต็มใจในการสื่อสารมีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษเนื่องจากผู้เรียนที่มีความเต็มใจในการสื่อสารจะแสวงหาโอกาสในการใช้ภาษาซึ่งจะทำให้เกิดพัฒนาการด้านการใช้ภาษาในที่สุด ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการของสำนักฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้รับเสนอต่อผู้บริหารสำนักฯ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนการพัฒนาตนเองทางด้านภาษาอังกฤษของบุคลากรสำนักฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจถึงความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้แก่บุคลากรสายปฏิบัติการ

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในรูปแบบการศึกษาเฉพาะกรณี (Case Study) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ สร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยระหว่างที่มีการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกภาคสนาม และทำการบันทึกเทป รวมทั้งทำการสังเกตบริบท ท่าทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ บุคลากรสายปฏิบัติการสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 8 คน จากบุคลากรสายปฏิบัติการที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งหมด 16 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ
2. เป็นผู้ที่มิเคยทดสอบภาษาอังกฤษในโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ Pre-test เปรียบเทียบกับ Post-test เพิ่มขึ้นมากกว่า 20 หรือ เพิ่มขึ้นน้อยกว่า 20 ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินผลของผู้เข้าโครงการฯ ดังกล่าว หากบุคลากรได้คะแนนทดสอบภาษาอังกฤษในโครงการฯ Pre-test เปรียบเทียบกับ Post-test เพิ่มขึ้นมากกว่า 20 จะถือว่าผู้นั้นผ่านเกณฑ์การประเมินผลของโครงการฯ ทั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลเพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน
3. เป็นผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในงานวิจัย ตั้งแต่ต้นจนจบ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตาราง 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับ	ชื่อสมมติ	ตำแหน่งงาน	ระยะเวลาในการ เข้าร่วมโครงการฯ	คะแนนทดสอบภาษาอังกฤษ เปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียน
1.	Ant	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	4 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20
2.	Bird	นักวิชาการโสตและทัศนูปกรณ์	4 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20
3.	Cat	นักวิชาการศึกษา	4 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20
4.	Deer	นักวิชาการพัสดุ	4 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20
5.	Eagle	นักวิชาการศึกษา	4 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20
6.	Fish	นักวิชาการพัสดุ	1 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20
7.	Giraffe	นักวิชาการคอมพิวเตอร์	3 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20
8.	Hamster	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	4 ปี	เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20

จากข้อมูลทั่วไป แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักรับผิดชอบการเรียนรู้ ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการ และมีคะแนนทดสอบภาษาอังกฤษเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 และเพิ่มขึ้นน้อยกว่าร้อยละ 20 แสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญในครั้งนี้ เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลที่แสดงออกถึงความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างครบถ้วน โดยผู้วิจัยได้ให้นามสมมติแทนผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่าน เพื่อเป็นการปกป้องความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. สาเหตุที่แสดงถึงความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ

ในการทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่แสดงถึงความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ส่งผลต่อความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากร สามารถแบ่งออกเป็น 3 สาเหตุหลัก ได้แก่ สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจส่วนบุคคล ลักษณะนิสัยส่วนตัว และความไม่มั่นใจในตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ดังนี้

2.1 แรงจูงใจส่วนบุคคล

2.1.1 ต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษเนื่องจากต้องการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นแรงจูงใจส่วนบุคคลที่ต้องการพัฒนาทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของตนเอง นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุอื่น ๆ เช่น เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน หรือการศึกษาต่อ เป็นต้น

2.1.2 ต้องการสื่อสารภาษาอังกฤษในการท่องเที่ยวต่างประเทศ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษเนื่องจากมีความเห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล การที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษจะช่วยเปิดประสบการณ์ในการท่องเที่ยวต่างประเทศ ช่วยให้เรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ๆ

2.1.3 ต้องการเข้าสังคมและสื่อสารกับเพื่อนชาวต่างชาติ

ผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษเนื่องจากต้องการเข้าสังคม โดยที่สามารถสื่อสารกับเพื่อนใหม่ที่เป็นชาวต่างชาติได้

2.2 ลักษณะนิสัยส่วนตัว

ผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษเนื่องจากลักษณะนิสัยส่วนตัวที่เป็นคนชอบพูด ชอบคุย ชอบการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2.3 ความไม่มั่นใจในตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนครึ่งหนึ่งมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย เนื่องจากประเมินว่าตนเองมีพื้นฐานความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษไม่มาก ส่งผลให้ไม่กล้าสื่อสารภาษาอังกฤษเพราะกลัวพูดผิด กลัวถูกผู้อื่นประเมินตนเองในทางลบ

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการ

3.1 การสื่อสารภาษาอังกฤษในโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการ

3.1.1 การสื่อสารกับวิทยากร

ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดรู้สึกประหม่าและตื่นเต้นเมื่อต้องสื่อสารภาษาอังกฤษกับวิทยากรทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากกังวลว่าจะไม่สามารถสื่อสารให้วิทยากรเข้าใจได้ และกังวลว่าจะสื่อสารไม่ถูกต้อง

3.1.2 การสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ รู้สึกสบายใจและมีความเต็มใจเมื่อต้องสื่อสารภาษาอังกฤษกับเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากรู้สึกว่าระดับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเท่ากัน ทำให้ไม่เกิดความประหม่าในการสื่อสาร

3.2 การเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการ

โครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการ เป็นโครงการต่อเนื่องที่สำนักฯ กำหนดให้จัดเป็นประจำทุกปี ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 นับเป็นปีที่ 4 ในการจัดโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการจึงได้กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกลุ่มสนทนาในแอปพลิเคชันไลน์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสื่อสารภาษาอังกฤษกับวิทยากรและเพื่อนร่วมงาน การกำหนดวัน English Day และการออกแบบเกมต่างๆ เช่น การร้องเพลงภาษาอังกฤษ การสื่อสารกับชาวต่างชาติที่พบเจอในชีวิตประจำวัน หรือการสนทนากับผู้อื่นเป็นภาษาอังกฤษ โดยมีการแจกคะแนนทุกครั้งให้ผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติภารกิจนั้น ๆ ได้ ในรูปแบบสมุดสะสมคะแนน และมีการกำหนดของรางวัลต่างๆ อันเป็นการเสริมแรงทางบวก เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการไม่รู้สึกเบื่อและสนุกกับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้สื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

3.3 สิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ได้พัฒนาตัวเองด้านทักษะภาษาอังกฤษจากการเข้าร่วมโครงการ และรู้สึกมั่นใจในตัวเองมากขึ้นในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

3.4 บริบทในการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ

ถึงแม้สำนักฯ จะมีนโยบายในการสนับสนุนให้บุคลากรเห็นถึงความสำคัญและใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตทำงาน และในชีวิตประจำวัน แต่ในปัจจุบัน บริบทและบรรยากาศในการทำงานนั้นไม่เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษในที่ทำงานเท่าที่ควร เนื่องจากบริบทในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารส่วนใหญ่ในทางเอกสาร หรือการประสานงานต่าง ๆ นั้น ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนจึงมีความคิดเห็นว่า ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ อีกทั้งระยะเวลาในการจัดโครงการในแต่ละครั้งสั้นเกินไปที่จะทำให้บุคคลได้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างต่อเนื่อง

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า ความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นั้น สาเหตุส่วนใหญ่ที่พบเป็นสาเหตุที่มาจากแรงจูงใจส่วนบุคคล บุคลากรมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษเนื่องจากต้องการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษของตนเอง เพื่อให้สามารถนำไปต่อยอดในการทำงาน การก้าวหน้าในสายอาชีพ การศึกษาต่อ การเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนชาวต่างชาติ รองลงมาคือ ลักษณะนิสัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ บุคลากรที่มีลักษณะนิสัยชอบพูด ชอบคุย มักจะมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ บุคลากรที่ประเมินตนเองว่ามีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษไม่มาก จะมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย

ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรสายปฏิบัติการนั้น บุคลากรส่วนมากรู้สึกว่าได้พัฒนาตนเองจากการเข้าร่วมโครงการ และในการสื่อสารในโครงการนั้นมีความแตกต่างระหว่างการสื่อสารกับวิทยากรและการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน การสื่อสารกับวิทยากรจะทำให้บุคลากรรู้สึกประหม่า ในขณะที่เดียวกันกลับรู้สึกเป็นกันเองในการสื่อสารกับเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ ระยะเวลาในการจัดโครงการที่สั้นเกินไปและบริบทในการทำงานที่ไม่เอื้อต่อการสื่อสารภาษาอังกฤษส่งผลต่อการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของบุคลากร

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปและอภิปรายผล สาเหตุที่ทำให้บุคลากรสายปฏิบัติการสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาและทำความเข้าใจความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากร พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพราะต้องการพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรที่ 5 แรงจูงใจส่วนบุคคล ซึ่งเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดความเต็มใจในการสื่อสารภาษาที่สอง ตามกรอบแนวคิดความเต็มใจในการสื่อสารภาษาที่สองของ MacIntyre, et al. (1998) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hashimoto (2002) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างแรงจูงใจและความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน จะมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากกว่าผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษน้อย (Riasati, 2018)

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ข้อมูลหลักบางส่วนที่มีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อยเพราะประเมินว่าตนเองมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาอังกฤษไม่มาก กลัวพูดผิด และกลัวจะถูกประเมินจากผู้อื่นในทางลบ ซึ่งสอดคล้องกับตัวแปรที่ 4 ความมั่นใจในการสื่อสารเฉพาะสถานการณ์ ตามกรอบแนวคิดความเต็มใจในการสื่อสารภาษาที่สองของ MacIntyre, et al. (1998) และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาลีทิพย์ ปัตตะพงศ์ (2558, หน้า 216-217) ที่ได้ศึกษาองค์ประกอบความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า นักศึกษาไม่พูดภาษาอังกฤษเพราะไม่รู้คำศัพท์ และกลัวว่าพูดผิดจะ

ถูกมองว่าไม่เก่งทำให้ไม่อยากพูด และจะมีความเต็มใจในการสื่อสารก็ต่อเมื่อพวกเขามั่นใจว่าสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง ไม่มีความกังวลว่าจะพูดผิด (Cetinkaya, 2005)

สรุปสาเหตุที่ทำให้บุคลากรสายปฏิบัติการสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษนั้น เมื่ออ้างอิงตามกรอบแนวคิดความเต็มใจในการสื่อสารภาษาที่สองของ MacIntyre, et al. (1998) ที่ได้แบ่งตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อความเต็มใจในการสื่อสารภาษาที่สองออกเป็น 2 กลุ่ม คือตัวแปรแบบสถานการณ์ (Situational Variables, Layer I- III) และตัวแปรแบบตัวบุคคล (Individual Variables, Layer IV-VI) สาเหตุที่บุคลากรมีความเต็มใจในการสื่อสาร ได้แก่ แรงจูงใจส่วนบุคคล ลักษณะนิสัยส่วนตัว และความไม่มั่นใจในตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ เหล่านี้ถือเป็นตัวแปรส่วนบุคคลทั้งสิ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang (2005) ได้ศึกษาลักษณะองค์ประกอบของความเต็มใจในการสื่อสารภาษาที่สองของผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยนี้พบลักษณะความเต็มใจในการสื่อสารซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความตื่นเต้น (Excitement) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และความปลอดภัย (Security) นอกจากนี้ยังพบตัวแปรด้านสถานการณ์ที่มีผลต่อการแปรเปลี่ยนของความเต็มใจในการสื่อสาร ได้แก่ หัวข้อ (Topic) บุคคลที่พูดด้วย (Interlocutors) และบริบทการสนทนา (Conversational Context)

2. สรุปและอภิปรายผล บุคลากรสายปฏิบัติการสำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างไร ในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความรู้สึกประหม่าเมื่อต้องสื่อสารภาษาอังกฤษกับวิทยากรในโครงการ ในขณะที่กลับรู้สึกสบายใจเมื่อต้องสื่อสารภาษาอังกฤษกับเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับตัวแปรที่ 3 การตัดสินใจที่จะสื่อสารกับคู่สนทนาเฉพาะบุคคล ซึ่งเป็นตัวแปรแบบสถานการณ์ (Situational Variables, Layer I- III) ตามกรอบแนวคิดความเต็มใจในการสื่อสารภาษาที่สองของ MacIntyre, et al. (1998) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Riasati (2018) ที่ได้ศึกษาความเต็มใจในการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนภาษาต่างประเทศ พบว่า บทบาทของคู่สนทนามีผลต่อความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

การจัดกิจกรรมที่หลากหลายในโครงการ มีส่วนช่วยอย่างมากในการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความรู้สึกอยากเข้าร่วมและมีความเต็มใจในการสื่อสารมากขึ้น อีกทั้งการออกแบบเกมส์ กำหนดกติกา กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และมีของรางวัลมอบให้แก่ผู้ที่ได้รับคะแนนการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการเสริมแรงเชิงบวก บุคลากรส่วนใหญ่รู้สึกสนุกและตื่นเต้นเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Riasati (2018) ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน จะช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้มีส่วนร่วม และจะมีความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษมากกว่าชั้นเรียนที่ไม่มีการจัดกิจกรรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของบุคลากรสายปฏิบัติการ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นการค้นคว้าอิสระ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการพัฒนาอาชีพ คณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รายการอ้างอิง

- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). *กฎบัตรอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: กรมอาเซียน.
- กำไลทิพย์ ปัตตะพงศ์. (2558). การวิเคราะห์องค์ประกอบความเต็มใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทยระดับปริญญาตรี. *ภาษาปริทัศน์*, 30. สืบค้นจาก <http://www.culi.chula.ac.th/publicationsonline/files/article2/CPINbXwoBpSat105426.pdf>
- Cetinkaya, Y. B. (2005). *Turkish college student's willingness to communicate in English as a foreign language*. Ohio: Ohio State University.
- Hashimoto, Y. (2002). Motivation and willingness to communicate as predictors of reported L2 use: The Japanese ESL context. *Second Language Studies*, 20(2), 29-70.
- Kang, S. J. (2005). Dynamic emergence of situational willingness to communicate in a second language. *System*, 33(2), 277-292.
- MacIntyre, P. D., Clément, R., Dörnyei, Z., & Noels, K.A. (1998). Conceptualizing willingness to communicate in a L2: A situational model of L2 confidence and affiliation. *The Modern Language Journal*, 82(4), 545-562.
- Riasati, M. J. (2018). Willingness to speak English among foreign language learners: A causal model. *Cogent Education*, 5. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/2331186X.2018.1455332>

แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ

บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

สมชาย ผาธรรม^{1*} ปรีดาพร อุดพวย² ศศิธร จีระสุนา³ พรธิชา เหมือนประเสริฐ⁴ จิราพร สมใจเพ็ง⁵

Conservative Guideline of Thai Song Dam Folk Textiles Wisdom in Bann Don Manao, Don Manao Sub-district, Song Phi Nong District, Suphan Buri Province

Somchai Phatham^{1*} Preedaporn Oodpoy ² Sasithorn Jasuna³

Pornticha Meanprasert⁴ Jiraporn Somjaipang⁵

Received 31/01/2020

Revised 05/03/2020

Accepted 20/03/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการทอผ้าพื้นเมือง ไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี และ 2) ศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมือง ไทยทรงดำ งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ด้วยวิธีการสำรวจเบื้องต้น การสัมภาษณ์ และการสังเกต และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางตอบปัญหาตาม ความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ผลการศึกษาพบว่า การทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำใช้วัตถุดิบหรือวัสดุอุปกรณ์ในการทอที่สามารถหาได้จากแหล่ง ธรรมชาติเป็นส่วนมาก และมีราคาถูก ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำทอมาจากผ้าฝ้ายธรรมชาติมีพื้นเป็นสีดำหรือสีคราม โดยผลิตเป็นเสื้อก๊อมซึ่งเป็นเสื้อที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ผู้ทอเป็นกลุ่มแม่บ้านในชุมชน โดย แบ่งการทำงานเป็นกลุ่มตามความถนัดของแต่ละบุคคล สำหรับแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ อนุรักษ์โดยผ่านการถ่ายทอดจากครูภูมิปัญญาสู่เยาวชนและลูกหลาน ผ่านการปฏิบัติ และผ่านสื่อ เปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้แก่นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป และเป็นวิทยากรฝึกอบรมในสถานศึกษา นอกจากนี้กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำได้เปิดหน้าร้านจำหน่ายทั้งปลีกส่งในชุมชน โดยชื่อร้าน คือศูนย์อนุรักษ์ผ้าพื้นเมือง ไทยทรงดำ และจำหน่ายผ่านเว็บไซต์ และเฟซบุ๊ก

คำสำคัญ: การอนุรักษ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ไทยทรงดำ

^{1*} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: somchai_p@rmutt.ac.th

^{2,3,4,5} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi

* Corresponding author e-mail: somchai_p@rmutt.ac.th

Abstract

The purposes of this study aim 1) to study the process of Thai Song Dam Folk Textiles from Bann Don Manao Sub-district, Song Phi Nong District, Suphan Buri Province, and 2) to study and find a guideline on preservation of wisdom of Thai Song Dam Folk Textiles. This is a qualitative research collecting the data from document and field study through primary survey, interview, and observation. The information collected was analyzed to report the findings on the research purposes.

The results of the research show that raw materials or equipments used for Thai Song Dam Folk Textiles are mostly from natural sources and they cost cheap. Thai Song Dam Folk Textiles Products are made from cotton with black or indigo color, called “Gom Shirt” maintaining the traditional identity of Thai Song Dam Folk Textiles. Weavers are housewife groups in the community. They divide the work into groups according to the individual's skills. For the conservative guideline of this wisdom of Thai Song Dam Folk Textiles, the knowledge is transferred from wisdom teachers to the youth and children through practice and media. Learning center opens for students and public, including being trainers at educational institutions. Thai Song Dam Folk Textiles groups open a shop, selling their products both retail and wholesale in the community, called “Thai Song Dam Folk Textile Conservation Center”. The products are also sold via website and Facebook.

Keywords: conservation of wisdom, local wisdom, textiles products, Thai Song Dam

บทนำ

การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมในการสืบทอดวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสงวนรักษาจากคนรุ่นใหม่ การเรียนรู้จากอดีตเพื่อให้เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชุมชนภูมิภาคและสังคมโดยรวม การสืบทอดความรู้ทางวัฒนธรรมและประเพณีของคนรุ่นก่อนไม่จำเป็นต้องมีการปฏิบัติตามประเพณีที่แท้จริง แต่ต้องการการรับรู้และความเข้าใจเพื่อให้ผู้คนเข้าใจมรดกของตนเองซึ่งจะส่งเสริมความพยายามในการอนุรักษ์และสร้างนวัตกรรมบนพื้นฐานของกลุ่มอนุรักษ์นิยม (Pasitpakakul, Hetphai, and Koseyayothin, 2013, p.2)

ในอดีตองค์ความรู้การทอผ้าถือว่าเป็นเรื่องของวัฒนธรรมที่ทุกหมู่บ้านต้องมีผู้หญิงทุกคนต้องทอผ้าเป็น ทุกครัวเรือนจะมีการทอผ้าเพื่อใช้สอยภายในครอบครัว และมีการถ่ายทอดและส่งสมกรรมวิธีการทอให้แก่สมาชิกที่เป็นเพศหญิง โดยถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น เป็นเสมือนมรดกทางวัฒนธรรม ดังนั้น ผู้หญิงจะต้องแสวงหาหนทางที่จะเรียนรู้ พัฒนาการทอผ้าให้มีคุณภาพและสวยงาม โดยการฝึกฝน การสังเกตและจดจำมาทดลอง และทำงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่กรรมวิธีการคิดค้นวิธีการใช้เส้นด้ายที่ทำจากใยธรรมชาติมาถักทอเป็นผืนผ้า แล้วนำมาเย็บเป็นเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม อีกทั้งยังต้องมีการพัฒนาการทอผ้า โดยออกแบบลวดลายที่สลับซับซ้อนขึ้น จึงต้องแสวงหาหนทางที่จะเรียนรู้ เพื่อให้เกิดลวดลายจากแรงบันดาลใจทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ วัตถุหรือรูปสัญลักษณ์ทางความเชื่อของท้องถิ่นหรือจากจินตนาการของผู้ทอ รวมไปถึงการประดิษฐ์อุปกรณ์ในการทอผ้า เหล่านี้จึงเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่เหมาะสมในการผลิตผ้าทอ (วัฒนธรรม จุฑาวิภาต, 2555, หน้า 1; สุนทรี ไชยะบุตร และคณะ, 2556, หน้า 1; เอื้ออมพร โตภาณุรักษ์กุล และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, 2559, หน้า 163)

ผ้าทอเกิดจากภูมิปัญญาและองค์ความรู้ของคนไทยที่ได้มีการส่งสมความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ และความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อได้รับการถ่ายทอด ส่งสม ปรับปรุง ดัดแปลง และสืบทอดกันมาหลายชั่วบรรพบุรุษ ทำให้เกิดคุณค่า และแสดง

ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชนหรือชนชาตินั้นๆ ที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม อีกทั้ง ยังเป็นการได้อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีอยู่ให้ยังคงดำรงอยู่เพื่อแสดงความเป็นชาติ และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เนื่องจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะของเครื่องแต่งกายที่ต่างกัน ทั้งในรูปแบบและสีสัน ตลอดจนลักษณะของผ้า (ทรงพล ส่วนเทศ, 2555, หน้า 1)

กลุ่มไทยทรงดำหรือเรียกว่าลาวโซ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีการแต่งกายที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร ไทยทรงดำนั้นได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยในหลายจังหวัด เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี สระบุรี นครปฐม เพชรบุรี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เป็นต้น การแต่งกายของชาวไทยทรงดำยังดำรงสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมได้อย่างดี แต่ในปัจจุบันความทันสมัยได้ลบเลือนการแต่งกายหายไปจากชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยทรงดำ หนุ่มสาวชาวไทยทรงดำไม่นิยมที่จะใส่ชุดประจำท้องถิ่น เพราะทุกคนถูกสื่อทางสังคมต่าง ๆ ครอบงำให้หันไปนิยมแฟชั่นในยุคที่ทันสมัย ประกอบกับผ้าไทยทรงดำมีสีสันที่ไม่หลากหลาย จะสวมใส่เฉพาะกลุ่มที่มีเชื้อสายไทยทรงดำและใส่ตามประเพณี จึงทำให้คนหันไปสวมใส่เสื้อผ้าชนิดอื่นๆ แทน ดังนั้นกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จึงได้ช่วยกันอนุรักษ์ผ้าไทยทรงดำเพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเกี่ยวกับการทอผ้าไหมไทยทรงดำ (ธีรยุทธ์ มูลละออง, 2553, หน้า 3)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อไม่ให้สูญหายไปตามสภาพสังคมและกาลเวลา ทั้งช่วยสืบสานการดำรงอยู่ของภูมิปัญญาไทยพื้นบ้านไทยทรงดำ ยังช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุที่เป็นทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ และเผยแพร่กับนักท่องเที่ยว หรือผู้ที่สนใจในผ้าไหมไทยทรงดำ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. วิธีการศึกษา

การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) ข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ด้วยวิธีการสำรวจเบื้องต้น การสังเกต และการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางตอบปัญหาตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2. ระยะเวลาที่ศึกษา

ระยะเวลาที่ศึกษา การอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มตั้งแต่ตุลาคม 2561 – กันยายน 2562

3. เครื่องมือที่ศึกษา

- 3.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เพื่อให้ได้

ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาในการทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ และนำองค์ความรู้ที่ได้เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3.2 การสังเกต (Observation) โดยเริ่มการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชนและสังเกตกระบวนการทอผ้า ตั้งแต่การคัดเลือกเส้นใย การฟอก การย้อม การทอผืน การทอผ้าเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำมีทั้งแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นความรู้เบื้องต้น ก่อนลงทำงานภาคสนามสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย

4.2 นำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต เทปบันทึกเสียง ลงพื้นที่ภาคสนามตามที่กำหนดไว้

4.3 ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามผู้วิจัยกำหนดแผนการดำเนินงานตามลำดับ คือ

4.3.1 สร้างความคุ้นเคย ความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อการหาข้อมูลให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

4.3.2 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.3.3 ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม พร้อมกับสังเกต ชักถามข้อมูลที่ยังสงสัยและจดบันทึก เพื่อหาความรู้เรื่องการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกต การสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมเอกสาร และตรวจสอบความถูกต้องกับเอกสารและหลักฐานก่อนบันทึกรายงาน โดยจัดแยกเป็นหมวดหมู่ ตามประเด็นต่างๆ พิจารณาข้อมูลที่ได้ว่ามีเพียงพอที่จะตอบคำถามได้หรือไม่แล้วหาข้อมูลเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยดังรายละเอียดดังนี้

1. ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 วัสดุอุปกรณ์

1.1.1 ฝ้ายที่ใช้ทอในปัจจุบันไม่ได้ปลูกเอง ส่วนใหญ่ใช้ฝ้ายสำเร็จรูปจากตลาด ในอำเภอสองพี่น้องและอำเภอดูหมัด ซึ่งจะนำฝ้ายที่ซื้อมาย้อมสีเอง ฝ้ายกิโกรัมละ 2,000 บาท 1 ปอยจะมี 5 ใจ

1.1.2 กี่กระตุก การทอผ้าฝ้ายของกลุ่มทอผ้าไทยทรงดำ เป็นการทอผ้าหน้ากว้าง ทอด้วยกี่กระตุกช่วยทำให้ทอผ้ารวดเร็วขึ้น กี่กระตุกจะมี 2 แบบ คือ 2 ขาเหยียบ และ 4 ขาเหยียบ ซึ่งมีความแตกต่างกันที่ความเร็ว โดย 2 ขาเหยียบจะมีความเร็วกว่า ในปัจจุบันนิยมใช้กี่กระตุกแบบ 2 ขาเหยียบ

1.1.3 ฟืม ทำจากต้นไม้ยาวตามขนาดของกี่ มีด้ามสำหรับจับเพื่อใช้ดึงให้ฟืมตึงเส้นฝ้ายพุ่งให้ตึงกันแน่นเป็นผืนผ้า

1.1.4 อัก ใช้คัดเส้นด้าย ทำด้วยไม้คล้ายหลอดด้าย เจาะรูตรงกลาง ปลายทั้ง 4 ด้าน มีไม้ประกบสำหรับสวมรูเพื่อให้ชักหนุ่ อักใช้กรอด้วยจากกระวังให้เป็นระเบียบ ก่อนจะสาวเข้ากึ่งเพื่อแยกเป็นปอยๆ และแยกเป็นใจๆ

1.1.5 กง ใช้กรอเส้นด้าย ทำงานร่วมกับอีก เพื่อเก็บด้ายที่ปั่นดีแล้วจากเหล็กในของหลา (ในปั่นด้าย) มาพันรวมกันที่กง ช่างปั่นด้ายจะนำเส้นด้ายมาตรฐานมาตรวจตราความเรียบร้อยอีกครั้ง เพื่อเก็บส่วนที่เป็นปม หรือ ขุยด้ายที่ติดพันมาตอนปั่นด้ายออกให้เรียบร้อย

1.1.6 ไม้แกนม้วนผ้า หรือ ไม้ก่าพัน เป็นไม้ที่ใช้สำหรับม้วนผ้าที่ทอแล้ว ไม้แกนม้วนผ้ามีความยาวเท่ากับ ความกว้างของหน้าผ้า

1.1.7 หลอดด้าย นิยมทำจากแก้วล้วยชนิดหนึ่ง เรียกว่า เครือไส้ตัน ซึ่งมีรูกลวงตลอด ตัดเป็นท่อนๆ ท่อนละประมาณ 3 นิ้ว อาจจะใช้ไม้อย่างอื่นก็ได้ที่มีรูตรงกลาง เช่น ลำปอกแก้ว เพื่อใช้ไม้สอดยึดติดกับกระสวย ไม้นี้เรียกว่า ไม้ขอหลอด

1.1.8 ตะกอบ บางทีเรียกว่า “เขา” ทำด้วยเส้นด้ายที่มีความเหนียวพิเศษคล้องอยู่กับด้ายยืนทุกเส้น ช่วยทำให้ด้ายยืนถูกแบ่งเป็นสองส่วน เมื่อคนทอเหยียบไม้เท้าเหยียบตะกอบจะแยกด้ายออกเป็นช่องหรือเป็นแผ่นด้านล่างและด้านบน แล้วจึงสอดด้ายพุ่งไปตามช่องด้ายยืนนั้น และเมื่อสลับเท้าเหยียบ ตะกอบจะสลับด้ายยืนจากด้านล่างขึ้นบน และบนลงล่างเพื่อขัดเส้นพุ่งไว้ขณะทอผ้า

1.1.9 คานเหยียบ หรือตีนเหยียบ เป็นไม้ใช้สำหรับเหยียบเครื่องบังคับตะกอบ เพื่อให้เชือกที่ยึดต่อมาจากสะเกอ ดึงด้ายยืนให้แยกออกเป็นหมู่ ขณะที่ช่างทอพุ่งกระสวยด้ายพุ่งเข้าไปขัดด้ายยืนให้เกิดเป็นลวดลายต่างๆ

1.1.10 กระสวยและหลอดไม้ กระสวยเป็นอุปกรณ์ลักษณะยาวรี เจาะเป็นช่องตรงกลาง เพื่อใส่หลอดไม้พันฝ้ายเจาะรูด้านข้าง ขนาดให้เส้นฝ้ายลอดผ่านได้ ปลายของกระสวยทั้งสองข้างอาจมนหรือแหลมตามลักษณะการใช้งาน

1.2 ขั้นตอนการทำ

1.2.1 นำฝ้ายแผ่นที่ซื้อมาไล่กาวแล้วนำไปย้อมครามแล้วนำไปซักให้สะอาด

1.2.2 เตรียมเปลือกไม้ 10 ชนิด มาต้มน้ำเพื่อจะย้อมสีดำ เช่น มะเกลือ ประดู่ ใบหญ้าช้าง ผลตะโกนา ผลกระบก เป็นต้น แล้วจึงนำไปตากแดด 3-4 แดด เพื่อให้สีเข้มสม่ำเสมอ

1.2.3 เผาต่างและคืบต่างใส่หม้อต้มน้ำ ต้มประมาณ 2-3 ชั่วโมง นำผ้าที่เตรียมไว้ไปชุบน้ำต่างในหม้อ บิดผ้าให้หมาดๆ นำผ้าไปใส่กะละมังพักไว้

1.2.4 หลังจากนั้นนำไปตากกับดิน สลับกันให้แห้งทั้ง 2 ด้าน และนำฝ้ายไปซักให้สะอาดตากให้แห้งแล้วนำผ้าไปเหยียบโคลนเพื่อทำให้ให้สีติดทนนาน

1.2.5 นำแผ่นฝ้ายที่ย้อมสีดำแล้วไปตีจนกว่าจะเป็นเส้นด้ายไม่พันกันแล้วจึงนำไปขึ้นใส่หลอดด้ายตามความยาวที่ต้องการเพื่อนำมาใส่ที่เตรียมทอ

1.2.6 สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าไปในตะกอบแต่ละชุดและฟืม ดึงปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้วยเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง

1.2.7 เริ่มการทอโดยกดเครื่องแยกหมู่ตะกอบ เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 และชุดที่ 2 จะถูกแยกออกและเกิดช่องว่างสอดกระสวยด้วยพุ่งผ่าน สลับกันไปเรื่อยๆ

1.2.8 เมื่อสอดกระสวยด้วยพุ่งผ่านก็จะกระทบฟืม เพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกันได้น้ำที่แน่นหนา

1.2.9 เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บในแกนม้วนผ้าโดยฟ้อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ให้พอเหมาะ จนเป็นผ้าสำเร็จรูปตามที่เราต้องการ

1.2.10 นำผ้าสำเร็จรูปที่ได้มาวัดขนาดตามที่ต้องการแล้วจึงตัดเย็บเป็นเสื้อ และนำมาปักลวดลายที่สวยงาม เมื่อเสร็จแล้วจึงนำมาติดกระดุม จำนวน 10 เม็ด จนเสร็จเป็นเสื้อสำเร็จรูปตามที่ต้องการ

1.3 ผู้ผลิต

กลุ่มแม่บ้านผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว มีผู้ผลิตจำนวนทั้งหมด 15 คน แบ่งเป็นผู้หญิง 13 คน ผู้ชาย 2 คน มีอายุประมาณ 50-80 ปี การดำเนินงานโดยการแบ่งเป็นกลุ่ม 3-4 คน ตามความถนัดของแต่ละบุคคล เช่น ทอผ้า ย้อมผ้า เย็บมือ เย็บลาย ทำกระดุม เป็นต้น

1.4 ผู้บริโภค

ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าทั่วไปที่มีความชอบในเนื้อที่นุ่มใส่สบาย และลวดลายผ้าทอพื้นเมืองไทยทรงดำ กลุ่มแม่บ้านพื้นเมืองไทยทรงดำจะมีการผลิตสำเร็จรูป และส่งขายแบบชิ้นหรือตามออเดอร์ และจะขายส่งให้กับพ่อค้าคนกลางที่มารับไปจัดจำหน่าย โดยพ่อค้าคนกลางจะมีหน้าร้าน คือ ร้านไทหลวง สวนจตุจักร ร้านกองหลวง และร้านพีแดง เจเจมอลล์ พ่อค้าคนกลางจะกำหนดราคาขายเอง

1.5 รายได้

รายได้ของกลุ่มแม่บ้านทอผ้าไทยทรงดำ ประมาณ 40,000-50,000 บาทต่อเดือน เฉลี่ย 2,000-5,000 บาทต่อคน ซึ่งขึ้นอยู่กับราคาสินค้าแต่ละครั้งของลูกค้าและตามโอกาส

1.6 ตลาด

เปิดหน้าร้านขายปลีก-ส่งในชุมชน โดยชื่อร้าน คือ ศูนย์อนุรักษ์ผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ และมีพ่อค้าคนกลางมารับไปจัดจำหน่าย อีกทั้งยังมีช่องทางจัดจำหน่ายผ่านเว็บไซต์ <http://www.thaitambon.com/> และเฟซบุ๊กชื่อ “สินค้าชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี”

1.7 ผลสัมฤทธิ์

เสื้อก้อมหญิง และชาย ทำจากผ้าฝ้าย กระดุมเงิน ปักดอกเขี้ยว ราคาชุดละ 1,000 บาท

2. แนวทางการอนุรักษ์การทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีแนวทางการอนุรักษ์ดังนี้

2.1 เป็นวิทยากรให้กับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่สนใจมาศึกษาดูงาน นอกจากนี้ยังได้รับเชิญไปบรรยายให้ความรู้ในโรงเรียนในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 การจัดงานเมืองแห่งภูมิปัญญาไทย (OTOP CITY) ที่ศูนย์แสดงสินค้าและนิทรรศการอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรีเพื่อสาธิตขั้นตอนการทอผ้า และจัดจำหน่ายผ้าทอไทยทรงดำ

2.3 เผยแพร่องค์ความรู้การทอผ้าผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ และเฟซบุ๊ก นอกจากนี้ยังจัดทำแผ่นพับแจกให้ผู้สนใจ

2.4 อนุรักษ์ให้ชาวบ้านและลูกหลานใส่ชุดไทยทรงดำในช่วงประเพณีและวันสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ให้แก่ชนรุ่นหลังได้เห็นความสำคัญ เช่น วันสงกรานต์

2.5 เปิดศูนย์การเรียนรู้บ้านดอนมะนาว เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับผ้าไทยทรงดำให้กับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป โดยเปิดรับผู้สนใจเข้ามาศึกษาได้ทุกวัน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ภูมิปัญญาทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 วัสดุอุปกรณ์ ฝ้าย กี่กระตุก ฟืม อัก กง ไม้แกนม้วนผ้า หลอดด้าย ตะกั่ว คานเหยียบ กระสวยและหลอดไม้

1.2 ขั้นตอนการทำ นำฝ้ายแผ่นที่ซื้อมาไล่กาแล้วนำไปย้อมครามแล้วนำไปซักให้สะอาดเตรียมเปลือกไม้ 10 ชนิด มาต้มน้ำเพื่อย้อมสีดำ เช่น มะเกลือ ประดู่ ใบหญ้าช้าง ผลตะโกนา ผลกระบก เป็นต้น แล้วจึงนำไปตากแดด 3-4 แดด เพื่อให้สีเข้มสม่ำเสมอ เปรี้ยวและคืบต่างใส่หม้อต้มน้ำ ต้มประมาณ 2-3 ชั่วโมง นำผ้าที่เตรียมไว้ไปชุบน้ำต่างในหม้อ บิดผ้าให้หมาดๆ นำผ้าไปใส่กะละมังพักไว้ หลังจากนั้นนำไปตากกับดิน สลับกันให้แห้งทั้ง 2 ด้าน และนำฝ้ายไปซักให้สะอาดตากให้แห้งแล้วนำผ้าไปเหยียบโครนเพื่อทำให้สีติดทนนาน นำแผ่นฝ้ายที่ย้อมสีดำแล้วไปตีจนกว่าจะเป็นเส้นด้ายไม่พันกันแล้วจึงนำไปเส้นในหลอดด้ายตามความยาวที่ต้องการเพื่อนำมาใส่ที่เตรียมทอเสี้ยนด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืน และร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าในตะกอลแต่ละชุดและพืดด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ กรอด้วยเข้ากระสวยเพื่อใช้เป็นด้ายพุ่ง เริ่มการทอโดยกดเครื่องแยกหมู่ตะกอล เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 และชุดที่ 2 จะถูกแยกออกและเกิดช่องว่าง สอดกระสวยด้ายพุ่งผ่าน สลับกันไปเรื่อยๆ เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งผ่านก็จะกระทบพืด เพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกันได้นื้อผ้าที่แน่นหนา เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้วก็จะม้วนเก็บในแกนม้วนผ้าโดยผ่อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ให้พอเหมาะ จนเป็นผ้าสำเร็จรูปตามที่เราต้องการ นำผ้าสำเร็จรูปที่ได้มาวัดขนาดตามที่ต้องการแล้วจึงตัดเย็บเป็นเสื้อ และนำมาปักกลดลายที่สวยงาม เมื่อเสร็จแล้วจึงนำมาติดกระดุม จำนวน 10 เม็ดจนเสร็จเป็นเสื้อสำเร็จรูปตามที่ต้องการ

2. แนวทางการอนุรักษ์การทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีแนวทางการอนุรักษ์ดังนี้

เป็นวิทยากรและให้แก่ นักเรียน นักศึกษาและบุคคลทั่วไป การจัดงานเมืองแห่งภูมิปัญญาไทย (OTOP CITY) ณ ศูนย์แสดงสินค้าอิมแพ็คเมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เผยแพร่ผ่านทางสื่อออนไลน์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำบ้านดอนมะนาว มีเฟสบุ๊คสำหรับการโปรโมทสินค้าของทางกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำบ้านดอนมะนาว ช่วงประเพณีจะมีการใส่ชุดไทยทรงดำเพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ให้แก่เยาวชนรุ่นหลังได้ให้เห็นถึงความสำคัญ เปิดศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนนักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่สนใจมาศึกษาดูงานในหมู่บ้านดอนมะนาว

3. การอภิปรายผล

วัตถุดิบ หรือวัสดุอุปกรณ์ สามารถหาได้จากแหล่งธรรมชาติเป็นส่วนมาก และมีราคาถูก มีวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้ ฝ้าย ก็ กระตุก พืม อัก กง ไม้ม้วนผ้า หลอดด้าย ตะกอล คานเหยียบ กระสวยและหลอดไม้ ซึ่งจะเห็นว่ากลุ่มทอผ้าไทยทรงดำยังใช้เครื่องมือที่ยังเป็นแบบพื้นถิ่นดั้งเดิม โดยเครื่องมือส่วนใหญ่ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการผลิตจากธรรมชาติในท้องถิ่น และสามารถผลิตขึ้นเองได้ในชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ดังเช่น งานวิจัยของสวัสดี แก้วแบน ยุภา ประยงค์ทรัพย์ และกษนิภา อุดมทวี (2562) ที่พบว่า ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ซึ่งประกอบไปด้วย กี่หรือหูก ไม้ไขว้ เป็น อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเส้นด้ายให้เป็นระเบียบ ไม้ค้ำ ไม้ที่ใช้สอดด้ายยืนไว้ ไม้หาบหูก ไม้ดาบหรือหลาบ ไม้แป้นก็ เชือกเขา ใช้ดึงเข้ากับไม้หาบหูกให้ตึง เขา หรือตะกอล กระสวย ฟันหวี หรือพืม แกนม้วนผ้า

ผู้ผลิต การทอผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลิตโดยกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านดอนมะนาว แต่ละคนก็จะทำงานตามความถนัดของตัวเอง เช่น ทอผ้า ย้อมผ้า เย็บผ้า ปักลาย ติดกระดุม เป็นต้น ทุกคนจะได้รับการฝึกฝนและถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป กลุ่มผู้ผลิตจึงมีการปรับเปลี่ยนทั้งกรรมวิธี วิธีการผลิต การทอ สี และลวดลาย ให้เข้ากับสมัยนิยม แต่ก็ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ที่ตั้งอยู่บนฐานขนบธรรมเนียมประเพณีของความเชื่อและค่านิยมของไทยทรงดำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของทรงพล ส่วนเทศ (2555) ที่พบว่าชาวบ้านในชุมชนมีการรวมกลุ่มกัน จัดตั้งเป็นกลุ่มสมาชิกทอผ้าพื้นเมืองของคนในชุมชน มีการกระจายงาน แจกจ่ายวัสดุ เพื่อ

ไปใช้ทอดผ้าตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน ทำให้ชาวบ้านมีความสุขในการทอดผ้าที่ตนเองถนัดและชำนาญในการทอดผ้า นั้น ๆ

การตลาด เปิดหน้าร้านขายปลีกส่ง ในชุมชน โดยชื่อร้าน คือ ศูนย์อนุรักษ์ผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ และมีพ่อค้าคนกลางมารับไปจัดจำหน่าย อีกทั้งยังมีช่องทางจัดจำหน่ายผ่านเว็บไซต์ <http://www.thaitambon.com/> และเฟซบุ๊กชื่อ “สินค้าชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี” คนในชุมชนต้องมองถึงเรื่องการตลาดเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกิดรายได้มากยิ่งขึ้น ต้องสร้างนักการตลาดที่มีความสามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ผลิตที่จะติดต่อกับตลาดในระดับสากลเพื่อรับคำสั่งซื้อจากตลาดภายนอก พร้อมทั้งพัฒนาการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น เว็บไซต์ของกลุ่มผู้ผลิตให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อตลาดออนไลน์ได้ (สุนทรี ไชยะบุตร และคณะ, 2556, หน้า 68)

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยทรงดำ ทอมาจากผ้าฝ้ายธรรมชาติมีพื้นเป็น สีดำหรือสีคราม โดยผลิตเป็นเสื้อก้อมหญิง ชาย ราคาตัวละ 1,000 บาท ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่เกิดจากการต่อยอดภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวไทยทรงดำ ดังเช่นงานวิจัยของฐิติพันธ์ จันทร์หอม (2559) ได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอและผู้วิจัยมาร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ด้วยหลักของศิลปะการออกแบบได้ จำนวน 40 รูปแบบ ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ผู้ประกอบการ และปราชญ์ชุมชนชาวไทยทรงดำ ให้เหลือจำนวน 20 รูปแบบ แล้วทำการทดลองตลาดเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัยที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปกรรมท้องถิ่นประเภทผ้าทอ ตลอดจนมีข้อมูลในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

การอนุรักษ์การทอดผ้าพื้นเมืองไทยทรงดำ บ้านดอนมะนาว ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ การถ่ายทอดจากครูภูมิปัญญา เป็นวิทยากรและให้แก่ นักเรียน นักศึกษาและบุคคลทั่วไป ซึ่งการมีปราชญ์ชาวบ้านที่เข้มแข็งจะสามารถถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนได้เป็นอย่างดี กระบวนการสืบทอดจากครอบครัวและโรงเรียนกระบวนการถ่ายทอดการทอดผ้าสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในกระบวนการสอนการทอดผ้าได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดทำให้ผู้ให้สามารถสอดแทรกความรู้ด้านต่างๆที่เป็นประโยชน์ จนสามารถต่อยอดองค์ความรู้เกิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ มีการส่งเสริมการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากภูมิปัญญาผ้าทอไทยทรงดำอย่างต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนในเรื่องการฝึกอบรมจากหน่วยงานของรัฐสถาบันการศึกษา รวมทั้งองค์กรเอกชน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมากยิ่งขึ้น (เอี่ยมพร โทภาณรักษ์กุล และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, 2559)

รายการอ้างอิง

ฐิติพันธ์ จันทร์หอม. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอภูมิปัญญาของชาวไทยทรงดำในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย.

วารสารสมาคมนักวิจัย, 21(1), 181-192.

ทรงพล ต่วนเทศ. (2555). *การศึกษาภูมิปัญญาการทอดผ้าพื้นเมืองของคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง ในจังหวัดสุพรรณบุรี*

ชัยนาท และอุทัยธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ธีรยุทธ มูลละออง. (2553). *การศึกษาและพัฒนาเครื่องแต่งกายไทยทรงดำเพื่อธุรกิจชุมชน: กรณีศึกษา จังหวัด*

สุพรรณบุรี. (ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วัฒนะ จุฑาวิภาต. (2555). *ผ้าทอกับชีวิตคนไทย.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สวัสดิ์ แก้วแบน, ยุภา ประยงค์ทรัพย์ และกษนิภา อุดมทวี. (2562). ภูมิปัญญาการทอดผ้าไหมลายโบราณของชุมชนบ้านแกใหญ่

อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 4(1),* หน้า 71-85.

- สุนทรี ไชยะบุตร และคณะ. (2556). *โครงการการใช้ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าเพื่อเพิ่มรายได้ของกลุ่มทอผ้าบ้านหนองยาง ตำบลโคกสำราญ อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เอื้อมพร โตภาณุรักษ์กุล และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2559). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสืบทอด ภูมิปัญญาผ้าทอไทยทรงดำ. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 162-175.
- Pasitpakakul, P., Hetphai, R., and Koseyayothin, M. (2013). Local Ethnic Museum: Administration for the Conservation of Indigenous Knowledge in Central Thailand. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 3(10), 1-10.

ทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชาญณรงค์ ผาดจันทิก¹

The Attitude of Tourist Guides Toward Ecotourism Management in Prachuap Khiri Khan Province

Channarong Padjantuek¹

Received 13/03/2020

Revised 06/04/2020

Accepted 23/04/2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ มัคคุเทศก์ที่ทำงานให้กับบริษัทนำเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งรวมทั้งมัคคุเทศก์อิสระและมัคคุเทศก์ประจำ จำนวน 45 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานเป็นแบบนอนพารามตริก โดยใช้วิธีของ Mann-Whitney Test

ผลการศึกษาพบว่า มัคคุเทศก์ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเข้ารับการอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เคยเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1-3 ครั้ง ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทัศนคติอยู่ในระดับสูง การทดสอบสมมติฐานพบว่า มัคคุเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และประสบการณ์ส่วนตัวในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทัศนคติ มัคคุเทศก์ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Abstract

This research aims to study the attitude of Thai guides toward Eco-tourism management in Prachuap Khiri Khan Province. The sampling in the study is the 45 guides who work for the tour companies in Prachuap Khiri Khan Province and have guiding licenses. They were asked a series of questions on the questionnaire. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and using Nonparametric Statistics for testing hypothesis by mean of Mann-Whitney Test.

The results of study showed that they were from small business families and had working experiences less than 5 years. They were trained and had personal experiences on Eco-tourism. The tourist guide's attitude

¹ คณะอุตสาหกรรมบริการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Hospitality and Tourism Industry Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: channarong.pad@rmutr.ac.th

towards Eco-tourism management was divided into 2 areas: knowledge and understanding of ecotourism management have a moderate level of attitude and on the importance of tourism management attitude was high. Hypothesis testing found that tour guides with different work experience, training and personal experiences in tourism had no different attitude on ecotourism management.

Keyword: attitude, tourist guides, ecotourism management

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการดำเนินชีวิตที่จำเป็นของมนุษย์ในปัจจุบัน อีกทั้งยังถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย ยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย อาทิ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยในปี พ.ศ.2560 World Economic Forum : WEF ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 32 จาก 137 ประเทศ สูงขึ้นจากอันดับของปีที่ผ่านมา โดยประเทศไทยมีคะแนนภาวะเศรษฐกิจมหภาคและโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561, หน้า 7)

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยที่ผ่านมาได้สร้างความนิยมทำให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวที่ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลได้จากการที่แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่น่าดึงดูดใจ เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีความสวยงามและหลากหลาย ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เป็นอย่างดี จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559, หน้า 2; ภูวดล บัวบางพลู, 2561, หน้า 94)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการไปแหล่งที่เป็นธรรมชาติ หรือการท่องเที่ยวที่เข้าไปมีส่วนร่วมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง ตลอดจนต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเยือน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ป่ากันและกำจัดมลพิษ โดยการศึกษาหาความรู้เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการจัดการการท่องเที่ยวจนเกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงไม่ได้คำนึงถึงแต่สภาพแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังหมายถึงความยั่งยืนของสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย (ประชิด สกฤษณ์พัฒน์, วิมล จิโรจพันธุ์ และอุดม เขยกิจวงศ์, 2554, หน้า 70-71; อุทิศ สังขรัตน์ และธเนศ ทวีบุรุษ, 2558, หน้า 17)

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งต้องอาศัยการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพและอยู่ในภาวะสมดุล ยังมีสถานการณ์ที่ต้องพิจารณาเนื่องจากมีข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะ และขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อทั้งในฝ่ายผู้ให้บริการและฝ่ายผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยว ได้ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลง จากการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยวโดยขาดการดูแลรักษา เกิดการทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของมลพิษ ขยะ และของเสีย ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้และทักษะในการจัดการท่องเที่ยว และการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้การบริการท่องเที่ยวไม่ได้มาตรฐาน และแหล่งท่องเที่ยว

ไม่ได้รับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะบุคลากรที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญ ซึ่งต้องได้รับการยกระดับทั้งในด้านความรู้ที่จำเป็น ทักษะในการจัดการเชิงธุรกิจ และเชิงสังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดขึ้นขีดความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559, หน้า 3)

ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การจัดอย่างเหมาะสม และบุคลากรที่ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกันในการดูแล และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อแหล่งท่องเที่ยวหรือระบบนิเวศนั้นก็คือ มัคคุเทศก์ ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่นักท่องเที่ยวให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วนักท่องเที่ยวจะถือได้ว่าเป็นบุคคลต่างถิ่น หรือเป็นคนแปลกหน้าในท้องถิ่นนั้นๆ มัคคุเทศก์จึงเป็นบุคคลที่คอยเป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสร้างภาพลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้จริงเกี่ยวกับประเทศ และมีหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลที่แท้จริงให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ (คันสนีย์ วงศ์สวัสดิ์, 2557, หน้า 2)

จากความสำคัญของมัคคุเทศก์ในการดูแลและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาว่าทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่าเป็นอย่างไร อันจะนำไปสู่การวางแผนทางในการพัฒนาคุณภาพของมัคคุเทศก์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทำการศึกษาเฉพาะมัคคุเทศก์ที่ทำงานกับบริษัทนำเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมัคคุเทศก์ดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีบัตรอนุญาตในการประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์ ดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 2 ชมรมมัคคุเทศก์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการศึกษาต่อไป

2. ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหน่วยในการศึกษาคือมัคคุเทศก์ที่ทำงานให้กับบริษัทนำเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งรวมทั้งมัคคุเทศก์อิสระและมัคคุเทศก์ประจำ และมัคคุเทศก์ดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีบัตรอนุญาตในการประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์ จากจำนวนมัคคุเทศก์ทั้งสองประเภทที่มีลักษณะตรงตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 45 คน ดังนั้น ผู้ทำการศึกษาเห็นว่าจำนวนประชากรเป้าหมายมีจำนวนไม่มากนัก จึงกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบวัดทัศนคติของ Likert (Summated Rating Scale) ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก เนื่องจากสะดวก สร้างง่าย รวดเร็วและมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง โดยวิธีการของ Likert ยึดหลักว่า ทัศนคติทั้งหลายของบุคคลจะมีการกระจายหรือการแจกแจงอยู่ในลักษณะที่เป็นโค้งปกติ ซึ่งสามารถใช้หน่วยความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัดได้ ดังนั้น มาตราวัดทัศนคติของ Likert จึงประกอบด้วยข้อความคิดเห็นหลาย ๆ ข้อ แต่ละข้อมีคุณค่าทัศนคติตามสเกลระดับของความต่อเนื่อง จากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly Disagree) ไม่เห็นด้วย (Disagree) ไม่แน่ใจ (Uncertain) เห็นด้วย (Agree) ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly Agree)

โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนระดับทัศนคติ คือ

1. 00-2.25	หมายถึง	ต่ำ
2. 26-3.70	หมายถึง	ปานกลาง
3. 71-5.00	หมายถึง	สูง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการแปลผลการศึกษา 2 แบบ คือ

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่และเพื่อทราบลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน (Testing Hypothesis) เป็นการทดสอบค่าสถิติของลักษณะต่าง ๆ หรือค่าสถิติที่แสดงความสัมพันธ์ หรือต้องการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการสรุปอ้างอิงกลับไปยังประชากรที่ทำการศึกษายาไ้ระดับนัยสำคัญ (Level of Significance) ที่กำหนดไว้ และสถิติอนุมานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบนอนพารามेटริก (Nonparametric Statistics) เนื่องจากข้อมูลที่ได้มีการแจกแจงเป็นแบบไม่ปกติ โดยใช้วิธีของ Mann-Whitney Test

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะข้อมูลเบื้องต้น คือ (1) เพศ เพศหญิงจะมีมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 62.9 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 37.1 (2) อายุ โดยกลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 80 (3) ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.3 (4) รายได้ส่วนมากจะมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 45.7 (5) สถานะทางครอบครัว เกือบทั้งหมดของ

กลุ่มตัวอย่างมีฐานะทางครอบครัวปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 97.1 (6)พื้นฐานทางครอบครัว เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานทางครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 45.7

2. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะข้อมูลเบื้องต้น คือ (1)ประสบการณ์ทำงาน : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 5 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 62.9 (2)ด้านการฝึกอบรมของมัคคุเทศก์ : กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเข้ารับการอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 62.9 (3) ประสบการณ์ส่วนตัวของมัคคุเทศก์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1-3 ครั้ง และมากกว่า 6 ครั้ง มีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 37.1 และ 31.4 ตามลำดับ

3. ในการศึกษาระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หากพิจารณาในภาพรวมทั้ง 2 ด้าน ระดับทัศนคติอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ 3.83 แต่หากพิจารณาในแต่ละด้านจะพบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.70 และด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96 ตามลำดับ จากภาพรวมของระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ที่อยู่ในระดับสูงนั้น หมายถึงมัคคุเทศก์มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และระดับของทัศนคติโดยแยกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ทัศนคติ	$\bar{x}$	SD.	ระดับ
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.70	0.56	ปานกลาง
2. การเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.96	0.89	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.72	สูง

4. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : จากการศึกษาพบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.70 โดยเรื่องที่มัคคุเทศก์มีทัศนคติเกี่ยวกับด้านความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต้องให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพียงแต่มีรายได้ก็พอ มีค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนเรื่องที่มัคคุเทศก์มีทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีค่าเฉลี่ย 3.17

5. ด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : จากการศึกษาพบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 3.96 โดยเรื่องที่มัคคุเทศก์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ เรื่องการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อทำลายสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเรื่องที่มัคคุเทศก์ให้ความสำคัญน้อยที่สุดหรืออาจให้ความสำคัญที่คลาดเคลื่อนคือ เรื่องการซื้อขายของที่ระลึกที่ทำจากพืชหรือสัตว์น้ำเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นคำถามเชิงลบ มีค่าเฉลี่ย 3.40 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

6. มัคคุเทศก์ที่มีปัจจัยด้านประสบการณ์ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และประสบการณ์ส่วนตัวในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทัศนคติด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของมัคคุเทศก์ต่อปัจจัยด้านประสบการณ์ที่แตกต่างกัน โดยวิธีของ Mann-Whitney Test

ปัจจัยประสบการณ์	Z	Sig. (2 tailed)
ประสบการณ์การทำงาน	-0.171	0.864
การฝึกอบรม	-1.813	0.070
ประสบการณ์ส่วนตัวในการท่องเที่ยว	-0.365	0.715

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับปานกลางในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ไม่ต้องให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพียงแต่มีรายได้ก็พอ ส่วนเรื่องที่มีมัคคุเทศก์มีทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งทั้งสองข้อเป็นคำถามเชิงลบ ทำให้อาจเกิดเข้าใจผิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย อีกทั้ง ต้องมุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับคำกล่าวของชัยรัตน์ จุสปาโล (2561, หน้า 63) กล่าวว่าหลักสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้สามารถคงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ ชุมชนจะต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ด้วยชุมชนควรมีส่วนร่วมอย่างน้อย 4 ประการคือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับประโยชน์ ด้วยพื้นที่ในชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหรือสามารถกล่าวได้ว่ามีทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่มีศักยภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตชุมชน

2. ด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับสูงในเรื่องที่มีมัคคุเทศก์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ เรื่องการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลต่อการทำลายสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนเรื่องที่มีมัคคุเทศก์ให้ความสำคัญน้อยที่สุดหรืออาจให้ความสำคัญที่คลาดเคลื่อนคือ เรื่องการซื้อของที่ระลึกที่ทำจากพืชหรือสัตว์น้ำเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เป็นเรื่องตึงเครียดที่มีมัคคุเทศก์ยังมีการให้ความสำคัญกับปัญหาขยะในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความเปราะบางต่อสิ่งรบกวนและสิ่งแปลกปลอมค่อนข้างมาก ซึ่งจะทำให้มัคคุเทศก์ดูแลเรื่องการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว ทำให้สภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวไม่ถูกทำลายและเกิดความเสื่อมโทรมเนื่องจากปัญหาขยะ ส่วนเรื่องการซื้อของที่ระลึกที่ทำจากพืชหรือสัตว์น้ำเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ มัคคุเทศก์อาจเกิดความเข้าใจผิดที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาทำของที่ระลึก เพื่อให้ชุมชนเกิดรายได้ แต่มันกลายเป็นเรื่องที่ทำให้เสียสมดุลทางธรรมชาติหรือระบบ

นิเวศ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นความยั่งยืนทางนิเวศวิทยาและอยู่บนพื้นฐานของความพยายามไม่รบกวนแหล่งธรรมชาติ จะต้องจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ให้มากที่สุดแล้ว ยังควรที่จะทำให้สภาพแวดล้อมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (เพ็ญศรี ฉรินง, 2558, หน้า 10)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับมัคคุเทศก์ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น คนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูแลทรัพยากร วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างยั่งยืน
2. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน
3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่กระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **หลักสูตรแม่ข่ายองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). **แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 – 2564 ของกรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: วิไอพี ก๊อปปีปรินท์.
- ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2561). **การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก จังหวัดพัทลุง**. (รายงานการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ประชิด สกฤษณ์พัฒน์, วิมล จิโรจพันธุ์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2554). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- เพ็ญศรี ฉรินง. (2558). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี**. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 1-14.
- ภูวดล บัวบางพลู. (2561). **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี**. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(2), 91-101.
- คันสนีย์ วงศ์สวัสดิ์. (2557). **แนวทางในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ไทยตามมาตรฐานมัคคุเทศก์ไทย และมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานวิชาชีพมัคคุเทศก์อาเซียน: กรณีศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อุทิศ สังขรัตน์ และธนศ ทวีบุรุษ. (2558). **การจัดการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศพื้นที่ภาคใต้**. (รายงานการวิจัย). สงขลา: คณะศิลปศาสตร์และคณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษา
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
กรรณิการ์ สวงวนดี¹

Student Needs of Using the Cooperative Education Information
at the Faculty of Liberal Arts,
Rajamangala University of Technology Thanyaburi
Kannikar Sanguandee¹

Received 31/01/2020

Revised 06/04/2020

Accepted 23/03/2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศ และความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในทุกด้าน ได้แก่ ด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศ ด้านบริการสารสนเทศ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศ นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องการใช้สารสนเทศที่มีความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษา ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องการใช้สารสนเทศที่มีความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสหกิจศึกษา และในด้านบริการสารสนเทศ นักศึกษาสหกิจศึกษาต้องการใช้สารสนเทศที่มีบริการดาวน์โหลดเอกสารรายงานสหกิจศึกษาฉบับสมบูรณ์ สำหรับความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศนั้น พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษา มีความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา และด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา นักศึกษาสหกิจศึกษา มีความพึงพอใจในเรื่องความปลอดภัยในการเข้าถึงของข้อมูลในแต่ละส่วนของผู้ใช้งาน ในด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา นักศึกษาสหกิจศึกษา มีความพึงพอใจในเรื่องสารสนเทศสหกิจศึกษาช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้สะดวกขึ้น และในด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้ นักศึกษาสหกิจศึกษา มีความพึงพอใจในเรื่องความถูกต้องของข้อมูลในการประเมินผล

คำสำคัญ: ความต้องการ นักศึกษา สารสนเทศ สหกิจศึกษา

¹ งานสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Abstract

This research aims to study the student needs to use the cooperative education information and student satisfaction on using the cooperative education information at the Faculty of Liberal Arts of Rajamangala University of Technology Thanyaburi. The results showed that cooperative students needed to use cooperative education information in all aspects: steps of the information use, information services, and information technology. The details of each aspect showed that in the steps of the information use, they needed to use it conveniently and fast accessibly while in the services they needed ready to download documents related to cooperative education, and for information technology the safety was most needed. In terms of student satisfactions, the results revealed that students were satisfied with all aspects of using the cooperative education information at a high level including management and support of using the information, quality of cooperative education information, as well as usefulness and application of cooperative education information. The details of each aspect showed that regarding management and support of the use of cooperative education information, students were satisfied with the safety of the access most. Regarding the quality of cooperative education information technology, they were satisfied with the more convenience to access the information. Lastly, the usefulness and the application of the cooperative education information, students were satisfied with the correctness of the information needed for their operation and evaluation.

Keywords: needs, students, information, cooperative education

บทนำ

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นระบบการศึกษาที่จัดให้มีการผสมผสานระหว่างการเรียนของนักศึกษาในห้องเรียน เข้ากับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างมีหลักการและเป็นระบบ เพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรงอันจะส่งผลให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ อันจะนำไปสู่การบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสู่สากล ดังนั้น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีจึงได้จัดการศึกษาในรูปแบบของสหกิจศึกษาซึ่งเน้นการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จัดให้นักศึกษามีประสบการณ์ปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ เพื่อให้นักศึกษาจะได้มีโอกาสสร้างความเข้าใจและคุ้นเคยกับการทำงานในสถานประกอบการ นักศึกษาจะได้มาซึ่งการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ อันจะส่งผลให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และสถานประกอบการก็จะได้นักศึกษาเข้าไปร่วมงานตลอดปีเพื่อแบ่งเบาภาระงานของพนักงานประจำ นักศึกษาสหกิจศึกษาจึงเปรียบเสมือนผู้ที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยฯ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2558)

แต่ทั้งนี้ ในสภาวะปัจจุบันของระบบการศึกษาไทยต้องประสบกับความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบโทรคมนาคมที่สามารถติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

เป็นอย่างมาก การเตรียมกำลังคนให้มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญรองรับการเจริญเติบโตตามความต้องการของประเทศ และช่วยในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายสหกิจศึกษา (Cooperation Education) นักศึกษาจำเป็นต้องแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษาสหกิจศึกษาที่ออกไปฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการจำเป็นต้องใช้สารสนเทศสำหรับดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ในระบบการศึกษาสหกิจศึกษา เช่น การติดตามข่าวสารการประกาศรับสมัครงานของสถานประกอบการ การตรวจสอบคุณสมบัติของตนเอง การเขียนใบสมัคร การเขียนประวัติส่วนตัว เพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการสัมภาษณ์ การเตรียมความพร้อมด้านความรู้ทางวิชาชีพ การฝึกประสบการณ์จริง การเขียนรายงาน การนำเสนอผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติงาน (สังวาล ตุ๊กพิมาย, 2551)

จากการที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินงานด้านสหกิจศึกษาที่ผ่านมา นักศึกษาต้องดำเนินการกรอกข้อมูล ในแบบ สก01 แบบพิจารณาคุณสมบัตินักศึกษาสหกิจศึกษา และ แบบ สก03 ใบสมัครงานสหกิจศึกษา และรอการอนุมัติจากอาจารย์ประสานงานสหกิจศึกษาประจำ สาขาอาจารย์ที่ปรึกษา หัวหน้าสาขาวิชาซึ่งต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 3 วันในการดำเนินการเรื่องเอกสารให้เสร็จก่อนจะไปสู่ขั้นตอนการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้สถานประกอบการ ซึ่งจะเห็นว่าการเก็บข้อมูลสหกิจศึกษายังอยู่ในรูปเอกสารเป็นส่วนใหญ่ สำหรับในส่วนของบุคลากรด้านสหกิจศึกษายังมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ต้องผ่านการอนุมัติจากหัวหน้าสาขาซึ่งเป็นการใช้ระยะเวลาดำเนินการนานและเป็นการเพิ่มภาระงานของหัวหน้าสาขา ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึงปัญหาการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ได้แก่ งานวิจัยของอัจฉราพร โชติพิฤกษ์ (2555) ที่พบว่าสภาพการจัดการสารสนเทศสหกิจศึกษายังขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องและขาดความรู้ความเข้าใจ และระบบการเตรียมความพร้อมนักศึกษาสหกิจศึกษายังไม่ชัดเจน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลมาศ วงษ์ใหญ่ และมัชฌมกานต์ เผ่าสวัสดิ์ (2558) ที่พบปัญหาด้านการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา คือ มีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาจำนวนมาก โดยข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บโดยการใช้แบบฟอร์มเป็นเอกสาร เมื่อต้องการค้นหาข้อมูลจะต้องค้นหาจากแฟ้มเอกสาร ซึ่งทำให้ล่าช้าและไม่สะดวก

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้สำนักสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้ดำเนินการทดลองใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาโดยนำเอาเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาช่วยในการบริหารจัดการข้อมูลและใช้เป็นระบบสำหรับทำหน้าที่ในการประสานงานช่วยอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการได้รวดเร็วยิ่งขึ้น โดยสำนักสหกิจศึกษาได้ให้คณะศิลปศาสตร์เป็นหนึ่งในคณะนำร่องที่เป็นผู้ทดลองใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาดังกล่าว ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 2/2557 เป็นต้นมา แต่ก็ยังพบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ไม่เห็นประโยชน์ของสารสนเทศสหกิจศึกษา และเห็นว่าสารสนเทศสหกิจศึกษามีขั้นตอนยุ่งยากในการดำเนินงานเป็นการเพิ่มภาระทั้งในการจัดเก็บข้อมูลและการออกรายงานต่าง ๆ การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่ประสม มีปัญหาบางประการ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อน ต้องใช้เวลาในการค้นหาและแก้ไขข้อมูล อีกทั้งมีปัญหาในการเตรียมและทำเอกสารบันทึกการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีเพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการเสนอแนะและปรับปรุงการใช้สารสนเทศสหกิจของนักศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสารสนเทศสหกิจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศของนักศึกษาสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยและรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักศึกษาสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จำนวนทั้งสิ้น 385 คน เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาเตรียมความพร้อมสหกิจศึกษา ปีการศึกษา 2559 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยแบ่งเป็น 3 สาขาวิชา ดังนี้ สาขาการท่องเที่ยว จำนวน 116 คน สาขาการโรงแรม จำนวน 144 คน และสาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร จำนวน 125 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านบริการสารสนเทศ

2. สร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบและแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามไว้ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สาขาวิชาเอกความถี่ในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ลักษณะของคำถามเป็นแบบเติมคำและเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้แก่ ด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านบริการสารสนเทศ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ได้แก่ ด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา ด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้

โดยแบบสอบถามทั้งหมดในส่วนที่ 2 และ 3 นี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 5,4,3,2,1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการพัฒนาสารสนเทศสหกิจศึกษา เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้องและทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้หรือไม่ จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและถูกต้อง เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยหาความเชื่อมั่น โดยการนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทำการทดสอบ (Try Out) กับประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 30 ราย โดยทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของข้อความแต่ละตอนในแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาค หากมีค่ามากกว่า 0.70 ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ ซึ่งผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.9823 และหากพบข้อบกพร่องในขั้นตอนใด ผู้วิจัยจะนำไปปรับปรุงแก้ไขจนผ่านทุกขั้นตอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยการสำรวจจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาเตรียมความพร้อมสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 385 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามและทำการประมวลผลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรพื้นฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง ระดับความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา และระดับความพึงพอใจสำหรับข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการพรรณนาบรรยายสรุปเป็นประเด็นใช้ทฤษฎีและประสบการณ์ในการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐาน จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากที่สุดเป็นเพศหญิง มีอายุ 21 ปีขึ้นไป เป็นนักศึกษาสาขาการโรงแรม ซึ่งใช้งานสารสนเทศมีความถี่ 1-5 ครั้ง/สัปดาห์
2. ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศ ด้านบริการสารสนเทศ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวม

ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา	ระดับความต้องการ		
	Mean	SD.	แปลความ
1. ขั้นตอนการใช้สารสนเทศ	3.90	0.55	มาก
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.76	0.51	มาก
3. ด้านบริการสารสนเทศ	3.82	0.52	มาก
ภาพรวม	3.82	0.52	มาก

เมื่อพิจารณารายด้าน ผลการวิจัยดังรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความต้องการด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ ความสะดวกและรวดเร็วการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษา มีการอบรมขั้นตอนการใช้งานสารสนเทศสหกิจศึกษาให้ถูกต้อง และลำดับขั้นตอนการใช้งานระบบสารสนเทศสหกิจศึกษามีความชัดเจน

2.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ข้อ และระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ ความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสหกิจศึกษา ข้อมูลได้รับการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำข้อมูลเข้าสู่ระบบ และเทคโนโลยีสารสนเทศสหกิจศึกษาตอบสนองความต้องการของผู้ใช้

2.3 ด้านบริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความต้องการสารสนเทศสหกิจศึกษา ในด้านบริการสารสนเทศอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ มีบริการดาวน์โหลดเอกสารรายงานสหกิจศึกษาฉบับสมบูรณ์ มีบริการบันทึกและแจ้งผลการประเมินการปฏิบัติงานสหกิจศึกษาจากสถานประกอบการและประเมินผลตนเอง และมีบริการสารสนเทศสหกิจศึกษาในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่รวบรวมสาระความรู้ที่เกี่ยวข้อง และมีประโยชน์ต่อการดำเนินงานสหกิจศึกษาเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์

3. ความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้ ด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา และด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวม

ความพึงพอใจ ในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา	ระดับความต้องการ		
	Mean	SD.	แปลความ
1. ด้านการจัดการและสนับสนุนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา	3.84	0.63	มาก
2. ด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา	3.87	0.63	มาก
3. ด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้	4.03	0.63	มาก
ภาพรวม	3.91	0.57	มาก

เมื่อพิจารณาารายด้าน ผลการวิจัยดังรายละเอียดดังนี้

3.1 ด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ มีความปลอดภัยในการเข้าถึงของข้อมูลในแต่ละส่วนของผู้ใช้งาน มีระบบการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลที่สามารถใช้งานได้ง่าย และมีระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการและปฏิบัติงานสหกิจศึกษาทั้งในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และรูปแบบเอกสาร

3.2 ด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษาในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ สารสนเทศสหกิจศึกษาช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้สะดวกขึ้น ผลลัพธ์สารสนเทศสหกิจศึกษามีความถูกต้องและชัดเจน สารสนเทศสหกิจศึกษามีประสิทธิภาพรวดเร็วในการตอบสนอง

3.3 ด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้ นักศึกษามีความพึงพอใจในด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้ ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ ความถูกต้องของ

ข้อมูลในการประเมินผล ความสมบูรณ์ของข้อมูลที่แสดงในรายงาน รายงานที่ได้ตรงกับความต้องการนำไปใช้งาน และสารสนเทศสหกิจศึกษาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการศึกษา ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ประกอบไปด้วย 2 ประเด็น คือ ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา และความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ดังนี้

1. ความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา

1.1 จากผลการศึกษาความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความต้องการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของนักศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา ด้านบริการสารสนเทศ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศสหกิจศึกษาที่ตอบสนองความต้องการที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนักศึกษาสหกิจศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์ และระบบฐานข้อมูลสหกิจศึกษา เพื่อเป็นการลดปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสารสนเทศของนักศึกษา และได้ใช้สารสนเทศที่ต้องการต่อการเตรียมความพร้อมก่อนฝึกปฏิบัติงาน ระหว่างการปฏิบัติงาน และการเขียนรายงาน เพื่อนำเสนอผลงานหลังสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสังวาล ตุ๊กพิมาย (2551) ที่พบว่า ในขั้นตอนเตรียมความพร้อมและสมัครเข้าปฏิบัติงานสหกิจศึกษา นักศึกษาสหกิจศึกษาใช้สารสนเทศเพื่อศึกษาข้อมูลการเขียนจดหมายสมัครงานอยู่ในระดับมาก ในขั้นตอนระหว่างการปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการ พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการจัดทำโครงการที่ได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก และในขั้นตอนการเขียนรายงานและนำเสนอผลงานภายหลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาใช้สารสนเทศเพื่อการนำเสนอผลงานการปฏิบัติงานในสถานประกอบการอยู่ในระดับมากเช่นกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของหลุยส์ อาซากิจ (2556) ที่พบว่า นักศึกษาต้องการใช้สารสนเทศจากระบบฐานข้อมูลสหกิจศึกษา คือ สามารถจัดการข้อมูลประวัติ สามารถเลือกสถานประกอบการที่ต้องการไปปฏิบัติงาน สามารถกรอกข้อมูลการปฏิบัติงานของนักศึกษา และสามารถกรอกข้อมูลการร้องเรียนต่อสถานประกอบการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพา ธาราพิทักษ์วงศ์ (2553) ที่พบว่า การพัฒนาระบบจัดการฝึกงานผ่านอินเทอร์เน็ตโรงเรียนพาณิชย์เชียงใหม่ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดีและตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานระบบ

1.2 ด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาต้องการความสะดวกและรวดเร็วการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานสหกิจศึกษาที่มีอุปสรรคในเรื่องของเวลา และระยะทาง รวมไปถึงจนถึงความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน เช่น การรับสมัครนักศึกษาสหกิจศึกษา การพิจารณาคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษาการเสนอตำแหน่งงานของสถานประกอบการ การพิจารณาตำแหน่งงาน การสมัครงานของนักศึกษาสหกิจศึกษา รวมไปถึงจนถึงการพิจารณาคัดเลือกนักศึกษาสหกิจศึกษาของสถานประกอบการ เป็นต้น (วิรัช ภาพภักดี, 2558) เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการใช้สารสนเทศ จึงได้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสหกิจศึกษาเพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษาได้ทุกที่ทุกเวลา และมีความรวดเร็วในการเข้าถึงสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธงชัย ยมลาภ (2552) ที่พบว่าระบบสารสนเทศนี้ถูกพัฒนาขึ้นบนระบบปฏิบัติการวินโดวส์เอ็กซ์พี โดยใช้โปรแกรมมายเอสคิวแอลจัดการฐานข้อมูลและใช้ภาษาพีเอชพีในการพัฒนาส่วนติดต่อกับผู้ใช้และรายงานต่าง ๆ ซึ่งระบบประกอบด้วย 5 ระบบหลัก ได้แก่ ระบบ

ลงทะเบียน ระบบปรับปรุงข้อมูล ระบบสมัครงานและตอบรับ ระบบประเมินผล และระบบรายงาน ผลการทดสอบระบบพบว่า ระบบทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ ด้านการใช้งานระบบ ด้านความปลอดภัยของระบบและด้านความสะดวกเมื่อเทียบกับระบบงานเดิมผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ดี

1.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาต้องการความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สหกิจศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสารสนเทศที่ถูกจัดเก็บในระบบฐานข้อมูลออนไลน์อาจถูกคุกคามจากไวรัส หรือการแก้ไข ข้อมูลจากบุคคลภายนอก ดังนั้น ระบบสารสนเทศควรมีความปลอดภัย มีการเข้ารหัสส่วนบุคคลในการเข้าใช้แต่ละครั้ง สามารถ คุ้มครองข้อมูลคิณกรณีเกิดข้อผิดพลาดในการจัดเก็บ และสามารถป้องกันการแก้ไขข้อมูลจากบุคคลภายนอกได้ (ภาณุวัฒน์ สนธิวิงติก, 2556, หน้า 83)

1.4 ด้านบริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาต้องการให้มีบริการดาวน์โหลดเอกสารรายงานสหกิจศึกษา ฉบับสมบูรณ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน นักศึกษาจะต้องมีการเขียนรายงาน นำเสนอผลงาน จึงมีความต้องการใช้สารสนเทศเกี่ยวกับการจัดทำรายงานสหกิจ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเขียนรายงานและการ อ้างอิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสังวาลย์ ตุ๊กพินาย (2551) ที่พบว่า ในขั้นตอนการเขียนรายงานและนำเสนอผลงานภาย หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา พบว่า นักศึกษาสหกิจศึกษาใช้สารสนเทศเพื่อการนำเสนอผลงานการปฏิบัติงาน ในสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา

2.1 จากผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศ สหกิจศึกษาของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการใช้ สารสนเทศสหกิจศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านประโยชน์และการนำ สารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้ด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา และด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศสห กิจศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศสหกิจศึกษามีความสามารถในการตอบสนองที่ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ที่ครอบคลุมการใช้งานสารสนเทศสหกิจในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความพึงพอใจใน การใช้สารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลมาศ วงษ์ใหญ่ และมัชฌมกานต์ เผ่าสวัสดิ์ (2558) พบว่า การศึกษาความพึง พพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบการจัดการสารสนเทศสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ อยู่ ในระดับดี สามารถการจัดการข้อมูลนักศึกษา ข้อมูลสถานประกอบการ และข้อมูลการปฏิบัติงานในโครงการสหกิจศึกษา โดย สามารถจัดเก็บ สืบค้น และรายงานข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ มีระบบการจัดการสารสนเทศสหกิจศึกษาที่สามารถ นำไปใช้งานได้จริงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัช กาฬภักดี (2558) พบว่า งานสหกิจศึกษา ออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น นักศึกษาสหกิจศึกษามีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านการจัดการและการสนับสนุนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อ ความปลอดภัยในการเข้าถึงของข้อมูลในแต่ละส่วนของผู้ใช้งาน และระบบการจัดเก็บและบันทึกข้อมูลที่สามารถใช้งานได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของวิรัช กาฬภักดี (2558) พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อระบบ Matching งานสหกิจ ศึกษาออนไลน์ ด้านการรักษาความปลอดภัยและของข้อมูลในระบบ ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยัง สอดคล้องกับกมลมาศ วงษ์ใหญ่ และมัชฌมกานต์ เผ่าสวัสดิ์ (2558) พบว่า ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจต่อระบบการจัดการสารสนเทศ สหกิจศึกษาในระดับดี ในด้านการใช้งานและความปลอดภัยของระบบ ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับดี และงานวิจัยของธงชัย ยมลาภ (2552) พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ดี ในด้านความปลอดภัยของระบบ

2.3 ด้านคุณภาพของสารสนเทศสหกิจศึกษา พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจ สารสนเทศสหกิจศึกษา

ช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้สะดวกขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของธงชัย ยมลัญญ (2552) พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ดีในด้านความสะดวก และงานวิจัยของวิรัช กาฬภักดิ์ (2558) พบว่า ในส่วนของนักศึกษาสหกิจศึกษา สาขาวิชา ผู้ดูแลระบบ และสถานประกอบการ สามารถบริหารจัดการ และเรียกใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลนักศึกษา ข้อมูลสถานประกอบการ ข้อมูลสาขาวิชา ข้อมูลตำแหน่งงาน ข้อมูลการสมัครงาน ตลอดจนข้อมูลการพิจารณาคัดเลือกของสาขาวิชา และสถานประกอบการในขั้นตอนต่าง ๆ ได้โดยผ่านส่วนเชื่อมประสานผู้ใช้ (User Interfaces) บนระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้การดำเนินงานสะดวกรวดเร็วขึ้น

2.4 ด้านประโยชน์และการนำสารสนเทศสหกิจศึกษาไปใช้พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจความถูกต้องของข้อมูลในการประเมินผล และความสมบูรณ์ของข้อมูลที่แสดงในรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ สนธิวงศ์ (2556) พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานและอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้ข้อมูลสำหรับตรวจสอบ และนำข้อมูลไปใช้ได้สะดวกรวดเร็ว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลมาศ วงษ์ใหญ่ และมัชฌมกานต์ เผ่าสวัสดิ์ (2558) พบว่า การพัฒนาระบบการจัดการสารสนเทศสหกิจศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ในด้านข้อมูล และสารสนเทศผู้ใช้งานมีความพึงพอใจในระดับดี โดยในเรื่องสารสนเทศมีความถูกต้อง ชัดเจน น่าเชื่อถือ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านขั้นตอนการใช้สารสนเทศสหกิจศึกษาของงานสหกิจศึกษา คณะศิลปศาสตร์ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศให้นักศึกษาสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็วการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศสหกิจศึกษา เช่น การล็อกอินเข้าใช้งานระบบง่ายขึ้นชัดเจน ความสะดวกรวดเร็วในการใช้งานโปรแกรม ช่วยลดขั้นตอนการทำงานจากการดำเนินงานเดิม การทำงานของระบบที่เป็นลำดับขั้นตอน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ ควรพัฒนาระบบให้ครอบคลุมในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ทั้งในส่วนก่อนขั้นตอนก่อนออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ขั้นตอนระหว่างออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และขั้นตอนหลังออกปฏิบัติงานสหกิจศึกษา

2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการออกแบบระบบการตรวจสอบสิทธิ์ผู้ใช้งานกำหนดรหัสส่วนตัวในการเข้าใช้งานระบบ เพื่อความปลอดภัยในการใช้งานระบบ รวมไปถึงการกู้ข้อมูลคืนได้ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจากการใช้งาน

3. ด้านบริการสารสนเทศ ควรมีการนำเข้าข้อมูลรายงานสหกิจศึกษานับสมบูรณ์ผ่านระบบออนไลน์ เพื่อบริการให้นักศึกษาสามารถดาวน์โหลดเอกสารในรูปแบบไฟล์ PDF และสามารถพิมพ์ออกมาได้ และควรมีการปรับปรุงงานบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

รายการอ้างอิง

- กมลมาศ วงษ์ใหญ่ และมัชฌมกานต์ เผ่าสวัสดิ์. (2558). การพัฒนาระบบการจัดการสารสนเทศสหกิจศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(1), 18-28.
- ธงชัย ยมลัญญ. (2552). *ระบบสารสนเทศโครงการสหกิจศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*. (การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ภาณุวัฒน์ สนธิวงศ์. (2556). *ระบบสารสนเทศบริหารงานสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (ปริญญาครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพฯ.

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (2557-2558). (2558). **คู่มือสหกิจศึกษา**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิรัช กาฬภักดี. (2558). การพัฒนาระบบ Matching งานสหกิจศึกษา ออนไลน์ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเจ้าพระยา. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 2 “งานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น”**, หน้า 159-164. เพชรบูรณ์: อาคารเฉลิมพระเกียรติฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สังวาลย์ ตุกพิมาย. (2551). **การใช้สารสนเทศของนักศึกษาสหกิจศึกษา: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (ปีการศึกษา 2551)**. (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- หฤทัย อาษากิจ. (2556). **การวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลสหกิจศึกษา สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ เชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพเชียงใหม่.
- อัจฉราพร โชติพิฤกษ์. (2555). **การพัฒนารูปแบบการจัดการสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีปทุม**. (ปริญญานิพนธ์ กศ.ด). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อัมพวา ธาราพิทักษ์วงศ์. (2553). **การพัฒนาระบบจัดการฝึกงานผ่านอินเทอร์เน็ตโรงเรียนพณิชยการเชียงใหม่**. (การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

บทวิจารณ์หนังสือ

ด้านมืดของผู้ตามหาแสงสว่าง

ปาริฉัตร พยุงศรี¹

Book Review: The Dark Side of The Light Chasers

Parichat Payungsri¹

ผู้เขียน	Debbie Ford
ผู้แปล	ภัทริณี เจริญจินดา
สำนักพิมพ์	OMG BOOKS
ปีที่พิมพ์	2559
ความยาว	262 หน้า ปกอ่อน

ความรู้สึกรุนแรงที่เรามีต่อคนบางประเภท หรือนิสัยบางอย่างของคนบางคน รวมถึง ‘เรื่องเดิม ๆ – เหตุการณ์ซ้ำ ๆ’ ที่เกิดขึ้นในชีวิตคือเบาะแสสำคัญถึง ‘ด้านมืด’ ในตัวเรา ถึงอารมณ์ความรู้สึกและคุณสมบัติบางอย่างของตัวเราที่เราไม่ยอมรับ หรือเผชิญหน้า จนมันกลายเป็นพลังงานทางจิตที่มีชีวิตของมันเอง ซึ่งจะคอยครอบงำชีวิตเรา ฝ่าทำลายความสัมพันธ์ เวลาที่เราไม่ยอมรับบางด้านของตัวเรา เราจะหันไปตัดสินคนอื่นที่แสดงคุณสมบัติพวกนั้นออกมา หรือไม่เราก็จะชักนำผู้คน หรือสถานการณ์บางอย่างเข้ามาในชีวิตเพื่อสะท้อนให้เราเห็นด้านที่เราหลงลืมไปในตัวเอง สิ่งที่คุณหวาดกลัว หวาดหวั่น กริ่ง

¹ อาจารย์ประจำสาขาภาษาตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Lecturer of Eastern Language Department Faculty of Arts Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: parichat_p@rmutt.ac.th

เกรงที่จะต้องเผชิญหน้ามากที่สุด คือ ‘ด้านมืด’ ในตัวเอง ไม่ว่าเราจะยอมรับการมีอยู่ของด้านมืดเหล่านั้นหรือไม่ เพราะเหตุนี้ คนเราจึงเลือกที่จะเปิดเผยด้านสว่าง ซ่อนเร้นปิดบังด้านมืดเอาไว้ไม่ให้ใครเห็น จนบางครั้งเราอาจหลงลืมไปว่า ‘ด้านมืด’ เหล่านั้นซุกซ่อน แทรกซึมอยู่ในตัวเราไม่ต่างกับ ‘ด้านสว่าง’ แล้วค่อย ๆ เผย ‘ด้านมืด’ ออกมาให้คนรอบข้างเห็นโดยที่เราไม่รู้ตัว

‘ด้านมืดของผู้ตามหาแสงสว่าง’ หนังสือจิตวิทยาประยุกต์ที่ผสมผสานแนวคิดทางพระพุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และพลังจักรวาล แต่สิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่มีฤทธิ์มากกว่าสิ่งใด คือ ‘ใจ’ ของเรานั้นเอง ถ้าเราปฏิเสธความน่าเกลียดในตัวเรา เราก็บั่นทอนความงามของเราลงไปด้วย ถ้าเราปฏิเสธความกลัวในตัวเรา เราก็ลิดรอนความกล้าลงไปด้วย ถ้าเราปฏิเสธความโลภในตัวเรา เราก็ลดทอนความใจกว้างไปพร้อมกัน ‘ด้านมืดของผู้ตามหาแสงสว่าง’ (The Dark Side of The Light Chasers) เล่มนี้ มีทั้งหมด 10 บท ดังนี้

- 1) โลกภายนอก โลกภายใน
- 2) ไล่ตามเงามืด
- 3) โลกอยู่ในตัวเรา
- 4) หวนคืนสู่ตัวตนที่ทอดทิ้ง
- 5) รู้จักเงามืด รู้จักตัวเอง
- 6) ฉันทเป็นอย่างนั้น
- 7) โอบรับด้านมืด
- 8) ตีความตัวเองใหม่
- 9) ให้แสงภายในส่องสว่างออกมา
- 10) ชีวิตที่ควรค่า

แนวคิดเรื่อง Shadow ของ Carl Jung ถือว่าเป็นแนวคิดหลักของหนังสือเล่มนี้ โดยเสนอให้เห็นว่า ในตัวเรามีเงาซ่อนอยู่ เปรียบได้กับการมีคุณสมบัติ 2 ด้าน คือ ด้านสว่างและด้านมืด เทียบได้กับด้านที่ดีและด้านที่ไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นด้านสว่างหรือด้านมืดในตัวเราต่างก็เป็นภาพสะท้อนของกันและกันทั้งนั้น อีกทั้งยังเป็นภาพสะท้อนของโลกทั้งใบของเราอีกด้วย คุณสมบัติที่เรามองว่าเป็นด้านดีของเรา ในขณะเดียวกันมันก็มีแง่มุมที่ไม่ดีอยู่ในนั้นสอดคล้องแนวคิดทางพระพุทธศาสนาของท่านพุทธทาสภิกขุว่า ‘ในดีมีเสีย ในเสียมีดี’ ทุกสิ่งล้วนผสมผสานกลมกลืนอยู่ในสิ่งเดียวกัน

ความอัดอั้นซ่อนหมองใจที่เรามีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ คือ การพองผ่านถ่ายโอนความซับซ้อนที่เรามีต่อตัวเองในเรื่องนั้น ๆ หรือก็คือ ด้านมืดที่ปะทุออกมานั่นเอง อาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ‘ใจเป็นเช่นไร โลกย่อมเป็นเช่นนั้น’

‘ด้านมืดของผู้ตามหาแสงสว่าง’ ถ่ายทอดกระบวนการที่เราใช้ปกปิดซ่อนเร้นและปฏิเสธ ‘ด้านมืด’ ในตัวเองไม่ว่าเราจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม รวมถึงผลกระทบต่อชีวิตและการมองโลกของเรา ทั้งยังช่วยให้เรารับรู้ เปิดรับและเข้าไปสื่อสารกับแรงขับ ‘ด้านมืด’ ในตัวเรา จนสุดท้ายได้พบ สิ่งดี ๆ ที่มาพร้อมกับตัวตนในมุมมืดนั้น

การยอมรับด้านมืดในตัวเองจะช่วยให้เราเข้าใจตนเองมากขึ้น รวมถึงช่วยให้เราก้าวข้ามอุปสรรคในชีวิตที่เกิดขึ้นจากทัศนคติของตัวเอง เมื่อมองลึกลงไปกว่านั้นเราจะพบว่า ไม่ว่าด้านสว่าง หรือ ด้านมืดล้วนเป็นสิ่งที่สมมติเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว แล้วผ่านไปดุจเดียวกับสายลม เมื่อรับรู้ เข้าใจ เราจะไม่หลงไปกับอารมณ์เหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้เรารับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

หากวันนี้เรากำลังซ่อนเร้นอะไรบางอย่างในหัวใจ หรือซ่อนใครสักคนไว้ในตัว ขอเพียงเปิดใจ ‘ด้านมืดของผู้ตามหาแสงสว่าง’ เล่มนี้จะช่วยให้ได้พบอีกด้านที่ซ่อนอยู่ในหัวใจ เพื่อการยอมรับ รู้จัก และเข้าใจตนเองในแง่มุมที่เราไม่เคยนึกถึงมาก่อนเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่จะช่วยเยียวยาจิตใจ ผ่อนปรนปัญหา คลายความทุกข์ใจ ปลุกกระตุ้นพลังสร้างสรรค์ถึงความงามงามให้เติบโตในหัวใจ ไม่ต้องมีชีวิตที่ปรี๊ดแตกกร้าวอยู่ภายใน ไม่ต้องเกลียดกลัวหรือหลีกเลี่ยงสิ่งใดในตัวเองอีกต่อไป คนเราทุกคนมีทั้ง ‘ด้านสว่าง’ และ ‘ด้านมืด’ ทั้งด้านสองด้านล้วนมีข้อเด่นข้อด้อยที่เกี่ยวข้องกัน เมื่อเรา ‘เข้าใจ’ แล้วนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เราจะใช้ชีวิต ‘ด้านมืด’ ได้งดงามจาก ‘แสงสว่าง’ ในตนเอง

รายการอ้างอิง

เด็บบี พอร์ด. (2559). **ด้านมืดของผู้ตามหาแสงสว่าง. แปลจาก**The Dark Side of The Light Chasers.

แปลโดย ภัทริณี เจริญจินดา. กรุงเทพฯ: OMG BOOKS.

การเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรีเป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ประยุกต์ การท่องเที่ยวและการจัดการโรงแรม อุตสาหกรรมการบริการ พลศึกษาและนันทนาการ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การเสนอบทความเพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร มีรายละเอียด หลักเกณฑ์และรูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับ ดังนี้

1. ประเภทบทความที่รับพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร ได้แก่ บทความวิชาการและบทความงานวิจัย
2. บทความที่เสนอขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการเสนอพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นและจะไม่นำไปส่งไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก นับจากวันที่ได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี
3. ความยาวของบทความ 10 – 15 หน้า กระดาษ A4 และกำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 พอยท์
4. การตั้งค่าหน้ากระดาษ A4 และกำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เท่า (Single Space) พร้อมระบุเลขหน้าตั้งระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว ล่าง 1 นิ้ว ซ้าย 1 นิ้ว และขวา 1 นิ้ว
5. องค์ประกอบของบทความ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ คำหลัก (ภาษาละไม่เกิน 5 คำ) รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน (ชื่อ – สกุล, สังกัด และอีเมล โดยให้ใส่ที่เชิงอรรถ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษและส่วนของเนื้อหา
6. หากเป็นงานแปลหรือเรียบเรียงจากภาษาต่างประเทศ ต้องมีหลักฐานการอนุญาตให้ตีพิมพ์เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์
7. ส่วนเนื้อหา ขนาด 14 พอยท์
 - 7.1 บทความวิชาการ
 - ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ตัวหนา ขนาด 18 พอยท์
 - บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ภาษาละไม่เกิน 300 คำ
 - บทนำ
 - เนื้อหา
 - บทสรุป
 - รายการอ้างอิง*
 - 7.2 บทความงานวิจัย
 - ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ตัวหนา ขนาด 18 พอยท์
 - บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ภาษาละไม่เกิน 300 คำ
 - บทนำ
 - การทบทวนวรรณกรรม
 - วิธีวิจัย
 - ผลการวิจัย
 - อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย
 - รายการอ้างอิง*

* รายการอ้างอิง เป็นการบอกรายการแหล่งอ้างอิงตามที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาของงานเขียน

8. การอ้างอิง รายการอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบ APA 6th

8.1 การอ้างอิงในเนื้อหา

- การอ้างอิงในเนื้อหาหน้าข้อความ

ตัวอย่าง

นิศากร สิงห์เสนี (2550, หน้า 15)

Hanna (2015, pp. 25-26)

- การอ้างอิงในเนื้อหาท้ายข้อความ

ตัวอย่าง

(นิศากร สิงห์เสนี, 2550, หน้า 15)

(Hanna, 2015, pp. 25-26)

8.2 รายการอ้างอิง

ตัวอย่าง

หนังสือ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). *ธุรกิจนำเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ไซน์.

Page, Stephen J. (2015). *Tourism management* (5th ed.). New York: Routledge Taylor & Francis Group.

บทความในเอกสารรายงานการประชุมและสัมมนา

เชษฐิดา กุศลลาไสยานนท์, วิทยาพรรณ จันทน์ประเสริฐ, นิจุรา ภู่วี และหรรษา พลอยประเสริฐ. (2557). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการจัดการของตลาดน้ำดอนหวายจังหวัดนครปฐม. ใน *การประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “งานศิลปวัฒนธรรมกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นไทย”* (น. 75-80). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Abdelrahman, Omer Hassan. (2009). The state of ICT implementation and training at the University of Khartoum Library System (UKLIS). In *International conference on academic libraries (ICAL-2009)-vision and role of the future academic libraries* (pp. 77-82). Delhi: University of Delhi.

บทความในวารสาร

จิตรรัตน์ ดันนิตร์. (2557). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดคลองสวน 100 ปี. *วารสารวิจัย มสค สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 10(2), 91-103.

Liao, Hui-Chuan. (2016). Using automated writing evaluation to reduce grammar errors in writing. *ELT Journal*, 70(3), 308-319.

วิทยานิพนธ์

วรท พิณแพทย. (2553). *แนวทางการพัฒนาการบริการระหว่างการบินในชั้นธุรกิจ สำหรับ*

ผู้โดยสารกลุ่มนักธุรกิจชาวไทย กรณีศึกษา บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พะเยา.

Niphawan Samartkit. (2008). *Caregiver role strain and rewards of care giving : a study of caring for traumatic brain injured patients in eastern Thailand* (Doctoral Dissertation). Mahidol University, Bangkok.

เว็บเพจมีผู้แต่งหรือหน่วยงานรับผิดชอบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. (2552). *แผนพัฒนาบุคลากรและกรอบอัตรากำลัง ปี พ.ศ.2553-2557*. สืบค้น 21 ตุลาคม 2559, จาก http://arc.dru.ac.th/th/dirPersonPlan_show.php?pdf=2553-2557.pdf&year=2553%20%B6%D6%A7%20%BE.%C8.%202557

Mathew, K. Susan, and Baby, M. D. (2012). *Developing Technology Skills for Academic Librarians: A Study Based on the Universities in Kerala, India*. Retrieved October 21, 2016, from <http://unllib.unl.edu/LPP/mathew-baby.htm>

วิธีการจัดส่งบทความ

กรุณาส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความมาทางอีเมล: liberalartsjournal@rmutt.ac.th และส่งเอกสารฉบับจริงมาที่ กองบรรณาธิการวารสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี 39 หมู่ 1 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองหก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110 หากมีข้อสงสัยติดต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรรรฐมาศ พลิชฐ์ภักกุล, คุณวรรณยา เกลยปราชญ์ เบอร์โทรศัพท์ 02 549 4965

แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

เรียน บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

ข้าพเจ้า (ชื่อ –สกุล)

(ภาษาอังกฤษ)

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ☐ อาจารย์

☐ ดร. ☐ นาย ☐ นาง ☐ นางสาว

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

สถาบันหรือหน่วยงานที่สังกัด.....

วุฒิการศึกษา(สูงสุด).....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ

☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้ ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการเสนอพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นและจะไม่
นำส่งไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสาร
ศิลปศาสตร์มทร.ธัญบุรี

.....ลายมือชื่อเจ้าของบทความ

(.....)

วันที่

แบบรับรองบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี

ข้าพเจ้า ☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ อาจารย์ ☐ ดร.

ชื่อ - สกุล

สถาบันหรือหน่วยงานที่สังกัด.....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ของนิสิต ชื่อ -สกุล

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

.....ลายมือชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่